ANT

Haftalık Dergi • 7 Kasım 1967 • Sayı: 45 • 125 Kuruş

MUSTAFA KEMAL İHTİLÂLİ BİTMEMİŞTİR

HAFTANIN NOTLARI

Sunay İngiltere'de

Cumhurbaşkanı Sunay, resmi ziyarette bulunmak üzere geçen hafta İngiltere'ye gitti. Sunay'ın İngiltere seyahati de, diğer yurt dışı seyahatleri gibi, Türkiye'nin dış politikası bakımından önemli bir yenilik getirmemekte ve sadece turistik bir mahiyet taşımaktadır. Esasen, bugün kendisi büyük ekonomik güçlükler içinde kıvranan ve Avrupa ülkeleri tarafından Ortak Pazar'a girmesine engeller çıkartılan İngiltere'nin Türkiye'ye verebileceği fazla bir şey yoktur.

30 *ekim*

44. Yıldönümü

● **Cumhuriyetinin kuruluşunun 44. yıl dönümü bütün yurtta törenlerle kutlandı. Cumhurbaşkanı Sunay bir mesaj yayınlayarak Türkiyenin uluslararası işbirliğine zorunlu bulunduğunu bildirdi ve Almanya'daki işçilerimize de bir mesaj göndererek kendilerini «para biriktirmeğe» dâvet etti. Öte yandan, Anıt Kabir'deki tören sırasında gazetecilerle konuşan CHP lideri İnönü, bugünkü demokratik gelişmenin, Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda bir hayal olduğunu söyleyerek «Bir işe sabır ve azimle başlamak lâzımdır. Çok şükür, bugün memleket çok iyi. Çok iyi yolda. Her şey çok iyi» dedi. Ve iyimserliğini, Demirel'in koluna girip gazetecilere poz vererek belgeledi.**

Seçim sistemi

● CHP ile AP arasında yüksek seviyede görülen flört, ilk meyvesini Seçim Kanunu'nun değiştirilmesi sırasında verecektir. Öteden beri millî bakiye sistemini kaldırmak ve böylece özellikle sosyalist TİP'in Meclis'e çok temsilci sokmasını engellemek için uğraşan A.P'nin bu teşebbüsüne bu defa CHP de destek olacaktır. Nitekim, CHP'ye yakın Akis Dergisi de bu hususu doğrulayarak şunları yazdı: «1965 genel seçimlerinin ortaya koyduğu gerçek, millî bakiyenin AP ile CHP aleyhine ve küçük partilerin lehine işlediğidir. Bu yüzden tasarı Meclise geldiğinde, CHP nin ancak zahirî bir muhalefetiyle karşılaşacaktır. Formül hazırdır: CHP kırmızı oy kullanacak, ama kanunun AP oylarıyla çıkmasını engellemeyecektir.»

Dino'nun sergisi

● **Paris'teki ünlü Türk sanatçılarından *Abidin Dino*, en yeni tablolarını Palais — Royal bahçelerinde 25 Galerie de Montpensier'de sergiledi. Lia Grambihler yönetimindeki Jacques Casanova Galerisi'nin 25 Ekim'de açtığı sergi, 15 Kasım'a kadar devam edecektir. Abidin Dino'nun bu sergisi de, Paris'te yılın başlıca sanat olaylarından biri oldu.**

31 *ekim*

Tahliye edildi

● Dört aya yakın bir süreden beri cezaevinde tutuklu bulunan TİP Adana İl Başkanı Selahattin Uyar, nihayet avukatlarının isteği üzerine Ağır Ceza Mahkemesi'nce serbest bırakıldı. Ayrıca, Uyar'ın tutuklanmasına yol açan bildirinin, adliyenin mânevi şahsiyetini tahkir suçu kapsamına girmeyeceği, İstanbul'dan gelen bilirkişi raporunda açıklandı.

Direniş...

● **Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem'in verilen mühletin sonunda baskı ve sindirme politikasından vazgeçmemesi üzerine öğretmenlerin «direnme» hareketi kesinleşti. Türkiye Öğretmenler Sendikası ile Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Yürütme ve Genel Yönetim Kurulları ortak bir toplantı yaparak «direnme hakkı» nı kullanmak hususunda prensip kararı verdiler. Direnme hakkının hangi yollardan nasıl uygulanacağı ayrı bir toplantıda tesbit edilecektir. Öğretmenler direnme kararı aldıktan sonra TÖS Genel Merkezi'nden Zafer Meydanı'ndaki Atatürk Anıtı'na gelerek siyah bandlı bir çelenk koydular. Çelenk konulduktan sonra TÖS Yürütme Kurulu Üyesi Doç. Dr. Türkkaya Ataöv, «Kaba kuvvete karşı direnmenin bilincini yüreklerinde ve eylemlerinde yaşatan öğretmenler sindirilemeyecektir» dedi.**

Danıştay'a rağmen

● Keçiborlu'da öğretmenlik yaparken siyasi faaliyette bulunduğu gerekçesiyle «Bakanlık emrine» alınan İlhan Alkan, Danıştay'ın verdiği «yürütmenin durdurulması» kararına rağmen eski görevinden uzaklaştırılarak Manisa'nın Saruhanlı İlçesi Ortaokulu matematik *öğretmenliğine* atandı. On ay Bakanlık emrinde kaldıktan sonra yeni bir haksızlığa uğrayan İlhan Alkan, Ant'a gönderdiği mektupta «Bizim için her yer birdir. Keçiborlu da, Saruhanlı da... Her yerde azimle çalışacağız. Azim ve mücadelelerimizin birleşmesi Türkiye'yi ak günlere götürecektir» demektedir.

1 *kasım*

Rektöre tepki

● **İstanbul ve Ankara Üniversiteleri törenlerle açıldı. İstanbul Üniversitesi'nin açılış töreninde solculara çatan ve doğu mitingleri dolayısıyla sosyalistleri suçlayıcı ifadeler kullanan Rektör Ekrem Şerif Egeli'nin konuşması öğrenciler tarafından şiddetle protesto edildi. Bu tepki karşısında Egeli, gazetecilerle bir sohbet toplantısı yaparak kendisini savunmak ihtiyacını duydu... Günlük gazetelerde yer almayan bu konuşmasında Egeli «Bazı sözlerimi TİP'liler beğenmediler. Ben Amerikanofil değilim. Onlarla ağır ihtilâflara düşmüş bir adamım. Nâzım Hikmet'ten bahset, diyorlar. Bilmiyorlar ki, Nâzım Hikmet benim çocukluk arkadaşımdır. Birlikte şiir yazmışızdır. Mahalle arkadaşımdır. Komşumdur. Nâzım Hikmet memleketin yüz karasıdır, dediler. Nâzım Hikmet memleketin yüz akıdır, dediler. Ölüsünü Moskof topraklarında bırakan bir *adam benim vatanperverlik* anlayışıma sığmaz.» dedi. Amerikanofil olmadığından bahseden Egeli, bazı gazetecilerin anti - emperyalist mücadelede, özel okullara karşı direnişte niçin gençlerle birlikte hareket etmediği yolundaki sorularına cevap vermekten kaçındı.**

DİSK gelişiyor

● Türk İş'in Amerikanofil tutumuna karşı işçi sınıfının gerçek temsilcisi olarak ortaya çıkan DİSK gün geçtikçe gelişiyor. Ankara'daki basın işçilerinden sonra Adana'daki basın işçileri de Türk İş'e bağlı sendikalarından istifa ederek DİSK'e bağlı Basın İş Sendikası'nın Adana Şubesini kurdular. Basın İş Ankara Şubesi'nin de kongresi yapılarak başkanlığa yeniden DİSK Ankara Temsilcisi Bekir Çiftçi seçildi. Kongrede bir işçinin «Biz uyanacağız ve sosyalizm Türkiyede yeni bir güneş gibi doğacaktır» şeklindeki sözleri ayakta dakikalarca alkışlandı. Öte yandan DİSK'e bağlı Kimya İş Sendikası'nın Sincanköy'de kurulu Atom Boya ve Kimya Fabrikası'nda yaptığı grev başarı ile devam etmektedir.

2 *kasım*

Atom mayınları

● Dışişleri Bakanı Çağlayangil, bir süre önce verdiği bir demeçte, Sovyet sınırına yerleştirilmek istenen nükleer mayınların Türk Hükümeti tarafından istenmediğini, bu mayınların NATO Nükleer Konseyi tarafından teklif edildiğini bildirmiştir. Arkadaşımız Mekin Gönenç'in Montreal'den bildiriğine göre, Kanada Başbakanı Lester Pearson, Kanada Federal Meclisinin yaptığı bir açık oturumda, Sovyet sınırına nükleer mayınlar yerleştirilmesiyle «Türk Hükümetinin bizzat ilgilendiğini» açıklamıştır. Üstelik, Pearson, bu mayınların Türk - Sovyet sınırına yerleştirilmesine Kanadanın karşı olduğunu, böyle bir hareketin iki blok arasında bir nükleer silâhlanma yarışına yol açabileceğine de işaret etmiştir. Pearson'ın açıklamasına göre, nükleer mayınların yerleştirilmesi isteği NATO içindeki özel bir nükleer plânlama grubu tarafından incelenmekte olup gelecek ilkbaharda yapılacak Bakanlar seviyesindeki NATO toplantısında bir sonuca bağlanacaktır. Bu açıklamadan da anlaşıldığı üzere A.P. Hükûmeti, Türkiye'yi bir nükleer cehenneme sürükleyecek kadar gözü kapalı hareket etmektedir.

Odaya alınmadı

● **Özel yüksek okullardan mezun olanların durumu yeni bir problem yaratmıştır. Bu yıl ilk defa Ege Yüksek Mimarlık ve Mühendislik Okulu'nu bitiren 20 öğrenciden üçünün mesleki faaliyette bulunabilmek için Mimarlar Odası'na yaptığı müracaat, Oda yönetim kurulunca reddedilmiştir. Mimarlar Odası Yönetim Kurulu üyelerinden biri, müracaatın reddedilmesini şu gerekçe ile izah etmiştir: «Özel okulların kuruluşuna dair 625 sayılı kanun Anayasa'nın 120. maddesine aykırıdır. Bu madde, üniversitelerin ancak devlet eliyle ve kanunla kurulabileceğini öngörmektedir. Bu sebeple, özel teşebbüs eliyle üniversite öğretimi yaptırılmasına imkân veren bu kanunun iptal edilmesi gerekir.»**

3 *kasım*

Gençlik direniyor

● ANT'ın geçen sayısında açıkladığımız yüksek öğrenimdeki aksaklıklar, daha öğrenim yılının başlangıcında üniversite gençliğinden gereken tepkiyi gördü. Yüksek öğrenimi bir vurgun konusu haline getiren özel yüksek okulların faaliyetinin önlenmesi ve devletleştirilmesini sağlamak amacıyla İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri bir kampanya açmak üzere hazırlıklara başladılar. Talebe Birliği Başkanı Hasan Yalçın, «Gerekirse boykot, gerekirse Ankara'ya kadar toplu yürüyüşler ve mitingler düzenleyerek dâvamızı savunacağız» dedi. Öteyandan fakir halk çocuklarının istifadesi için açılmış bulunan Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'na özel okullarda yılda 6 bin lira vererek okuyan zengin çocuklarının kabul edilmesi de tepki yarattı. Teknik Üniversite öğrencileri yurdu işgal ederek özel yüksek okul öğrencilerinin buraya alınmasına izin vermeyeceklerini bildirdiler.

Hukuk boykotu

● İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri de, yeni yönetmeliği protesto etmek üzere derslere boykot ilân ettiler. Türkiye'nin gerçeklerini dikkate almadan sırf batı üniversitelerini taklid etmek üzere hazırlanan bu yönetmelikler yürürlükte kaldıkça boykot hareketinin diğer fakültelere de sıçraması mümkündür.

4 *kasım*

Yargılandılar

● Amerikan 6. Filosu'nun İstanbul'u ziyareti sırasında Dolmabahçe'de çadır kurarak açlık grevi yapan Fikir Kulübü üyelerinden Veysi Sarısözen, Cevat Ergişli, Nihat Emeksiz, Adnan Elçi, Hüseyin Karslıgil, Şafak Kutal ve Hasan Özaslan'ın yargılanmasına Yedinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Düzen'ciler!

● Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği toplantısında konuşan Genel Başkan Sırrı Enver Batur, özel sektörü kamuoyuna tanıtma çabalarının «komünist kafalar» tarafından sabote edildiğini belirterek, «Bunlar tamamen Karl Marx ağzıyla mülkiyet müessesesini, hür teşebbüs müessesesini kaldırmak çabasında ve havasındadırlar. Bu düzen değişmelidir, değişecektir, sözlerini memleket ufkunda yaymağa çalışmaktadırlar. Türk milletinin milliyetperverliği bu düzenin değişmesine hiçbir zaman müsaade etmeyecektir. Bu itibarla, tek vücud halinde, bu komünist saldırılarına karşı tam bir milliyetçi cephe olarak saf tutmak mecburiyetindeyiz» dedi. Özel sektör düzencisi, Türk milleti adına, Türk milliyetçileri adına konuşmaya da cüret edebilmekte, bir avuç çıkarcının düzenini millete mal etmeğe çalışmaktadır. Ama millet bu düzenin kimden yana olduğunun artık farkındadır ve onu değiştirerek ergeç kendi düzenini kuracaktır.

5 *kasım*

50. Yıldönümü

● Sovyet ihtilâlinin 50. Yıldönümü kutlanmağa başlandı. Altı gün sürecek olan kutlama törenine dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen binlerce dâvetli katılmaktadır. Tören devrimin gerçekleştirildiği 7 Kasım günü Kızıl Meydan'da yapılacak büyük bir geçit resmi ile sona erecektir. Kutlama törenini bir konuşma ile açan Sovyet Komünist Partisi Birinci Sekreteri Brejnef, halen Sovyet Ordusunun dünyanın en iyi silâhlarına sahip olduğunu, herhangi bir mütecaviz ile savaş halinde zaferi Sovyetler Birliği'nin kazanacağını söyledi. Brejnef, ayrıca, Amerikan emperyalistleri çıkartılıncaya kadar Sovyetler Birliği'nin Vietnam halkına yardımcı olacağını açıkladı. Mao Çe Tung grubunun şovenliğinin ve büyüklük hırsının halk ihtilâlinin menfaatlerine aykırı olduğunu ileri süren parti sekreteri, «Sovyet Komünist Partisi, bir dünya komünistleri konferansı toplanması fikrini desteklemektedir ve bunun başarıya ulaşması için her şeyi yapmağa hazırdır» dedi.

TİP İl Kongresi

● Türkiye İşçi Partisi İstanbul İl Kongresi 12 Kasım günü Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılacaktır. Toplantıda Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, Genel Sekreter Rıza Kuas, Behice Boran, Sadun Aren ve Çetin Altan da konuşmalar yaparak yurt ve dünya sorunları hakkında görüşlerini açıklayacaklardır.

Amerikan emperyalizmi lanetlendi

● Nguyen Van Choy adındaki Vietnam halk kahramanının (sağda), kurşuna dizildiği 15 Ekim 1964 tarihinin yıldönümü bütün dünyada «Güney Vietnam Halkının Bağımsızlık Haftası» olarak kutlanmaktadır. Bu yıl 15 Ekim'de sadece Tokyo'da 200 bin kişi bağımsızlık yürüyüşüne katılırken Washington'da da 200 bin kişi 30'ar kişilik sıralar halinde Pentagon'a yürümüş ve çarpışmalar olmuştur. Berlin, Hongkong, Londra, Oslo, Moskova, Pekin ve Havana'da da aynı şekilde yürüyüşler yapılmıştır. Resimde, Stockholm'de yapılan büyük yürüyüş görülüyor.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

SUNAY ÇEKİLMELİDİR

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre, «kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış» herhangi bir Parlâmento üyesi, TBMM üye tam sayısının üçte iki oy çokluğu ile Cumhurbaşkanlığı'na seçilebilir. Ama Cumhurbaşkanı seçilmek, kişiye dilediğini yapmak ve aklına geleni söylemek yetkisini sağlamamaktadır. «Kırkını doldurmuş, yüksek öğrenimli» kişinin Cumhurbaşkanı olunca neler yapabileceği, yine Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 97. maddesinde tesbit edilmiştir: «Gerekli gördükçe Bakanlar Kurulu toplantılarına başkanlık etmek; yabancı devletlere Türk devletinin temsilcilerini göndermek; Türkiye'ye gönderilen yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek, milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve yayınlamak; sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak...» Görüldüğü gibi, Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri arasında ne Anayasayı yorumlamak, ne siyasi partiler üzerine hüküm vermek, ne de herhangi bir düşünceyi suçlamak vardır. Bu konularda yorum ve yargı yetkisi sadece Anayasa Mahkemesi'ne ve diğer yargı organlarına aittir. Cumhurbaşkanı, «Cumhuriyetin ve milletin birliğinin temsilcisi» olarak tesbit edilmiş görev ve yetkilerin sınırı içinde kalmak zorundadır.

Gel gör ki, Sayın Sunay, Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcisi olarak bulunduğu Londra'da bir gazeteciye demeç verirken, Anayasayı hiçe saymış, «Anayasanın sosyalizme kapalı olduğunu» söylemiş, Parlâmentoda TİP'e «şimdilik» tahammül edildiği anlamında sözler sarfetmiştir. Cumhurbaşkanı, «Anayasanın sosyalizme kapalı olduğunu» daha önce, 27 Mayısta da söylemiş, ancak kısa bir süre sonra Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay'dan gerekli cevabı almıştı. Her iki yüksek mahkeme de, «Anayasanın sosyalizme açık olduğunu» kesinlikle karara bağlamışlardır. Ortada yetkili yargı organlarının kararları varken, Cumhurbaşkanının, hem de resmen ziyaret etmekte olduğu bir yabancı ülkede, tamamen karşı görüşler ileri sürmesinin anlamı nedir? Üstelik Sayın Sunay, «Benim bildiğim üç rejim vardır: Demokrasi, sosyalizm ve komünizm... Demokratik sosyalizm işi yumuşatmak için uydurulmuştur...» derken ziyaretçisi bulunduğu ve demokrasisine hayran kaldığı İngiltere'nin sosyalist iktidar tarafında yönetilen bir ülke olduğunu da farkedememişe benzemektedir. Sunay bunu bilmiyorsa, çevresindeki bol ödenekli zevatın kendisine bunu öğretmemiş olmaları ayrıca büyük bir gaflettir!

Hayır, Sayın Sunay! Türkiye Cumhuriyeti Anayasası sosyalizme açıktır. Üstüne vazife olmayan kişilerin yetkisiz beyanlarıyla da kapanmayacaktır. Türkiye İşçi Partisi'nin Parlâmentodaki varlığı ise «şimdilik» değildir. Sosyalistler, bu Anayasa yürürlükte olduğu sürece, hem de her dönemde sayıları daha artarak Parlâmentoda var olacaklardır. Çünkü TİP, meşrûiyetini yarım milyona yakın vatandaşın oyu ile tescil ettirmiştir. Cumhurbaşkanı olarak siz, ona karşı çıkmak değil, kapitalist partileri savunduğunuz gibi, Anayasa rejiminin vazgeçilmez bir unsuru olan sosyalist Türkiye İşçi Partisi'ni de savunmak zorundasınız... Yok eğer kişisel görüşleriniz ve bağlantılarınız sizi mutlaka kapitalist partileri savunmağa ve Anayasa Mahkemesi kararına rağmen sosyalizmi reddetmeğe zorluyorsa, ki görünüş öyledir, Çankaya köşkünü bir başka «kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış» kişiye devretmek, asgari insanlık borcunuzdur. Çünkü sizi Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturtan oylar içerisinde bugün reddettiğiniz sosyalist milletvekillerinin de oyları vardır. O milletvekillerini Anayasa dışı sayan kişinin, onların oylarıyla yerleştiği koltukta daha fazla oturmağa hakkı yoktur!

HÜKÛMET ÜYELERİ VE AP GRUBU
(Kurtlar sofrasında kavga var...)

CHP GRUBU'NDA İNÖNÜ VE ECEVİT
(İyimserlerler...)

29. ölüm yıldönümünde
Atatürk yine adalete veriliyor

KURTLAR SOFRASINDA KAVGA!

AP iktidarı, Cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ü ölüm yıldönümlerinde mahkemelere sevkederek anmayı bir gelenek haline getirmiştir.

Bilindiği gibi, geçen yıl Atatürk'ün ünlü **«Bursa Nutku»**nu okuduğu için Ege Üniversitesi Fikir Kulübü Başkanı hakkında Bornova Savcısı Osman Kırkyaşaroğlu dava açmış, **«Atatürk'e mal edilen bu nutuk ile komünizm propagandası»** yapıldığını ileri sürmüştü.

Kırkyaşaroğlu, Cumhuriyetin 44. yıldönümünde Ege Üniversitesi Fikir Kulübü'nün düzenlediği toplantıda Atatürk'ün *Bursa Nutku'nun* yeniden okunması üzerine bu yıl bir soruşturma daha açmıştır.

Devrim Tarihi Öğretmeni Kemal Özerdem hakkında **«Bursa nutkunun varlığında ısrar ettiği, komünizm propagandası yaptığı, kürtçülük akımına değinen beyanlarda bulunduğu»** gerekçesiyle soruşturma açan Savcı Kırkyaşaroğlu, **«Bu kişiler Bursa nutkunu istismar ederek kötü maksatları için vesika olarak kullanmak istiyorlar, buna asla müsaade etmiyeceğim.»** demiştir.

Böylece, Cumhuriyetin kurucusu Atatürk, 29. Ölüm yıldönümünde ikinci defa mahkemelik edilmektedir.

• Mustafa Kemal hareketinden niçin korkuyorlar?

Dinçer'in savcısı Kırkyaşaroğlu, Atatürk'ü mahkemelik ederken muhakkak ki sadece kendi iradesine dayanarak hareket etmemekte, bazı çevrelerden destek görmektedir. Bursa Nutku'na gösterilen tepki, aslında Mustafa Kemal İhtilâli'ne, bu ihtilâle bugün gerçek anlamıyla sahip çıkılmasına, *devrimci kuvvetlerin* bu ihtilâli devam ettirmek azmine karşı duyulan endişenin ifadesidir.

İşte bu endişedir ki, geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi, Atatürk'ün ölüm yıldönümünde üç Yassıada mahkûmunun cenazeleri meselesini birinci plâna itmiş, Anıt-Kabir'e karşılık Eyüp Sultan'da bir türbe kurarak kitleleri başka bir kutup etrafında toplama tertiplerine bazı zavallıları âlet etmiştir.

Ve yine bu endişedir ki, AP iktidarını, geçen hafta açılan Parlâmentoya yeni terör tasarıları getirmeğe zorlamaktadır.

Egemen sınıflar ve onların arkasındaki emperyalistler *bilmektedirler ki, Mustafa* Kemal İhtilâli'nin devam ettirilmesi demek, Türkiye'nin yeraltı ve yerüstü servetlerinin soyulmasına «hayır» demektir; Türk topraklarının yabancı askerlerden temizlenmesi demektir; halk eliyle halk yararına işleyen bir düzen kurulması demektir; insanın insana kulluğunun yok edilmesi demektir; anti-emperyalist ve kapitalist olmayan devrimci bir halk hareketi yaratılması demektir.

Ama bütün zavallıca önleme gayretlerine rağmen Mustafa Kemal ihtilâli yürüyüp gitmektedir. Çünkü, kendi iç çelişkileri içinde her gün biraz *daha zaafa* uğrayan tutucu cephenin bu gelişmeyi frenlemesi mümkün değildir.

• DP'lilerin hükmü: Ölüler affetmeyecektir!

Cenazeler meselesinde iktidarın son anda ric'at etmesi, Demirel'in bütün gayretlerine rağmen Millet Meclisi başkanlığına yine Ferruh Bozbeyli'nin seçilmesi tutucu cephenin Atatürk Türkiyesi'nde dilediği gibi at koşturamadığını ortaya koymuştur.

Demirel'in Adalet Bakanı *Hasan Dinçer, bir süre önce* Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun aileleriyle yaptığı toplantıda cenazelerin 3 Kasım'da Eyüp Camii'nin yanındaki otoparka gömülmesine Hükûmetin rıza gösterdiğini bildirmiş, Belediye Meclisi'nden de bu yolda karar çıkartılmıştır. Cenaze töreninin devrim düşmanı bir gösteri halinde yapılması için bütün hazırlıklar tamamlanmışken, son anda devrimci cephenin tepkisinden korkularak mezarların yeri değiştirilmiş ve Eyüp mezarlığı içinde bir bekçi kulübesi tahsis edilmiştir.

DP oylarıyla başa gelen ik-

İKİ UTANÇ BELGESİ DAHA

Amerika'nın Türkiye'yi «yardım» **adı altında nasıl sömürdüğü her geçen gün yeni olaylarla sabit olduğu halde, kraldan çok kralcı Amerikan uşakları, hâlâ dünyanın bu en büyük emperyalist devletinin binlerce kilometre uzaktaki Türkiye'ye iyi niyetle yardım ettiğini ileri sürmekte ve kitleleri afyonlamağa çalışmaktadırlar.**

ANT, her zaman belgelere dayanarak Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki kirli oyunlarını ortaya koyarak uşaklara en susturucu cevapları vermektedir.

Bu defa da aşağıda metinlerini okuyacağınız iki resmi vesika, Türkiye'ye Amerikan Yardımı'nı yürütmekle görevli AID (Milletlerarası Amerikan Kalkınma Teşkilâtı)'nın bu yardımların Türkiye'de kullanılmasına nasıl müdahale ederek Türkiye'nin hükümranlık haklarını hiçe saydığını ve kadrosunda çalıştırdığı Türk işçilerinin haklarını ayaklar altına alarak nasıl devlet içinde devlet gibi hareket ettiğini göstermektedir.

AID vasıtasıyla yapılan Amerikan ihtiyaç fazlası malzeme yardımının kullanılma şekli hakkında T.C. Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı antetiyle ve Maliye Bakanı'nın imzasıyla resmi dairelere gönderilen genelgede aynen şöyle denilmektedir:

«Amerikan İhtiyaç Fazlası Malzemenin teminine mütedair Türk ve Amerikan hükûmetleri arasında imzalanan mukavelenin, malzemenin kullanılması, devri ve elden çıkarılması ile ilgili hükümleri şöyledir:

Malzemenin kullanılması

A — Alıcı, sipariş mektubuna (letter order) ekli (A) formülerinde beyan ettiği üzere kendisine tahsis edilen malzemenin Türkiye'de gayriaskeri maksatlar için derhal ve müessir bir şekilde kullanılacağını evvelemirde kabul eder.

B — Alıcı, bundan başka, devir tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde malzemenin halihazır durumunu izah eden bir raporu Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara'daki AID misyonuna tevdi etmeyi kabul eder.

C — Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara'daki AID misyonu bu anlaşma tahtında herhangi bir ihtiyaç fazlası malzemeyi devir tarihinden itibaren 3 sene müddetle muayene etmek ve kullanılışına dair kayıt ve hesapları gözden geçirmek ve (A) formülleri üzerinde tasrih edilmiş maksatlar için kullanılmayan malzemenin uygun şekilde elden çıkarılmasını talep etme hakkını haiz olacaktır.

Malzemenin elden çıkarılması

A — Alıcı, Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara'daki AID misyonunun önceden tasvibini almaksızın bu anlaşma tahtında tedarik edilmiş herhangi bir malzemenin bir başkasına devrine, ihracına veya başka suretle elden çıkarılmasına yetkili değildir.

B — Eğer herhangi bir sebepten transfer tarihinden sonra üç sene içinde böyle bir malzemenin satılmasını Ankara'daki AID/Misyonu talep eder veya ona yetki verirse, alıcı bu satışı AID Ankara Misyonu tarafından yeni satın alıcının uygunluğu dahil, tavsiye edilecek şartlar ve hadler tahtında icra etmeyi kabul eder. Bu şekil satışlardan elde edilecek (Normal olarak mahalli para ile) gelirden bu malzemenin tedariki, nakliyesi ve tamiri için yapılan masraflar tenzil edildikten sonra kalacak bakiyeyi T.C. Merkez Bankası'nda hususi bir hesaba yatırmayı kabul eder.

C — Yukarıda tasrih edilen üç yıllık müddetin hitamından sonra böyle bir malın satışından tahassül edecek gelirler tamamen alıcıya ait olacaktır.

Buna göre Amerikan İhtiyaç Fazlası Malzeme talebinde bulunan daire ve müesseselerin, yukarıda zikrolunan hususları peşinen bilmeleri ve kendilerine tahsis yapıldığında bu mükellefiyetleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Bilgileri rica olunur.»

Genelgede de görüldüğü gibi, «yardım» **adı altında verdiği malzemenin kullanılışını en küçük teferruatına kadar kontrolunda tutan bu teşkilât, Türkiye'de çalıştırdığı Türk işçilerinin Türk kanunlarından doğan haklarını tanıması gerekirken onu da hiçe saymakta ve** 13

TIP GRUBU ÜYELERİ AÇILIŞ TÖRENİNDE
(Emekçi halkın temsilcileri)

tidarın karar değiştirmesi kolay olmamış, neticede Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'ndan karar alınmadığı gerekçesi öne sürülerek minareye kılıf uydurulmuştur. Oysa Demirel iktidarının, bırakın Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nu, Danıştay kararlarını dahi hiçe saydığı bilinen gerçektir. Mezarların yerinin değiştirilmesinin asıl nedeni, zinde kuvvetlerden gelecek herhangi bir tepkiden endişe duyulmuş olmasıdır.

İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın aldığı bir yanlış istihbarat da, mezarların yerinin değiştirilmesinde büyük rol oynamıştır. 31 Ekim'de Silâhlı Kuvvetlere alarm verilmiş olmasını, Sükan'ın adamları, cenazelerin nakline ordunun tepkisi olarak değerlendirmiştir. Oysa bu, NATO'nun bütün üye ülkelerde haberleşme sisteminin yarım saat içinde merkeze kanalize edilip edilemiyeceğini kontrol etmek için önceden kararlaştırılmış bir alarmdır.

Mezarların yerinin değiştirilmesi kararını, iktidar, DP oylarını kaybetmek bahasına vermiştir. Nitekim ertesi gün Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın aileleri, kararı protesto etmek üzere cenazelerin naklinden vazgeçtiklerini bildirmişlerdir. Berrin Menderes, **«Bu işin tek müsebbibi Haldun Menteşeoğlu ile Faruk Sükan'dır. Bu iki Bakan, Demirel'in emrinde... Demirel de korkuyor... Biz naaşları almıyoruz.»** demiştir.

Bayar'a yakın çevreler, cenazelerin yerinin değiştirilmesinden sonra Demirel'e tam manâsıyla cephe almışlardır ve açık açık şöyle demekten çekinmemektedirler:

«Ölüler affetmiyecektir!»

• Meclis başkanlığı seçiminde Demirel'in hezimeti...

Öte yandan, Ferruh Bozbeyli'nin Demirel'e rağmen Meclis başkanlığına seçilmesi, kurtlar sofrasına dönen AP'de büyük kavganın patlak vermek üzere olduğunun yeni bir işareti sayılmaktadır.

Osman Turan'ın AP'den ihraç edilmesinden, Dilligil'in kaydının silinmesinden, Senato'daki gençler grupu elebaşılarının partiden atılması için hazırlıklara girişilmesinden, cenazeler konusundaki büyük yenilgiden, Kabine içindeki çekişmeden ve eski Demokratlar ile açık savaşın kabul edilmesinden sonra Demirel adamakıllı açmaza düşmüştür.

Geçen sayımızda da bildirdiğimiz gibi, **«Yeminliler»** adı ile Refet Sezgin'in liderliğinde bir araya gelen Ata Bodur, Sabri Keskin, Nuri Bayar, İsmet Sezgin ve arkadaşları, Anayasanın 84. maddesinin **«Meclis başkanlıkları için Meclisteki siyasi parti grupları aday gösteremezler»** şeklindeki hükmüne rağmen, nabız yoklaması paravanası arkasında oylama yaparak Bozbeyli'nin karşısına Demirel'in adayı olarak İsmail Hakkı Tekinel'i dikmişlerdir.

Millet Meclisi'nde başkanlık için yapılan seçimlere 396 üye katılmış, ilk turda Bozbeyli 226, Demirel'in adayı Tekinel 144, TİP İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek de 13 oy almışlardır. Üçte iki çoğunluk sağlanamadığı için ikinci tura geçilmiş, onda da netice alınamamıştır. Nihayet salt çoğunluğun yeterli sayıldığı üçüncü turda Selek adaylıktan çekilmiş ve Bozbeyli 244 oy alarak tekrar başkanlığa seçilmiştir. Demirel'in üçüncü turda oy kullanmaması dikkati çekmiştir.

405 Kanun tasarısı ile 566 kanun teklifinin görüşülmek üzere sıra beklediği Millet Meclisi'nden, Demirel'in istediği kanunları geçirmesi bu yenilgiden sonra oldukça güçleşmiştir. Demirel artık ne AP grupuna, ne de Kabine arkadaşlarına hâkimdir. Tekinel'i Bozbeyli'ye karşı aday olarak empoze ettiği zaman, Mehmet Turgut, Cihat Bilgehan ve İbrahim Tekin'in buna direndikleri, hattâ Turgut'un **«Hodri meydan beyler. Arzu eden buyursun, Bozbeyli'nin karşısına aday çıkarsın»** diyerek Demirel'e meydan okuduğu bilinmektedir.

• Tutucu cephe çelişkiler içinde bocalamaktadır.

Kontrolden çıkan AP grubunun bundan böyle sık sık muhalefetin yanında Demirel ve arkadaşlarının karşısına dikilmesi ihtimali, TBMM ikinci dönem üçüncü çalışma yılının çok renkli geçeceğinin belirtisidir. Bu dönemde AP'yi büyük sürprizlerin beklediği hatırdan uzak tutulmamalı ve kurtlar sofrasına dönen iktidar partisinin büyük telefat vermesi karşısında da hiç hayret edilmemelidir.

Cumhurbaşkanı Sunay'ın geçen hafta Londra'da hiç sırası değilken görev ve yetkilerinin sınırını aşarak sosyalizmi Anayasa dışı ilân etmesi de, bahtsız bir çıkış olmaktan ileri gidememiştir. Memleketin uyanık güçleri bu sözlere gereken tepkiyi göstermişlerdir. Kaldı ki, Anayasayı yorumlamakta tek yetkili organ olan Anayasa Mahkemesi, Anayasanın sosyalizme açık olduğunu aylarca önce kesin karara bağlamış bulunuyordu.

Sunay'ın demeci sosyalist muhalefete karşı bir komplonun habercisi ise, bu komplonun Anayasa Mahkemesi önünde ergeç perişan olacağı muhakkaktır.

Tutucu cephe bu çelişkiler içerisinde kendi kendini yerken Bornova Savcısı Kırkyaşaroğlu'nun Atatürk'ün Bursa Nutku hakkında durmadan soruşturma açması gülünç bir gayretkeşlikten ileri gidemiyecektir.

Mustafa Kemal İhtilâli bitmemiştir. Onun devamına, ue Kırkyaşaroğlu'lar, ne onun âmiri Dinçer'ler, ne de Dinçer'in temsil ettiği iktidar engel olabilecektir. Mustafa Kemal İhtilâli devam edecektir.

Temmuz 1948'de, yani C.H.P. iktidarı zamanında yürürlüğe girmiş olan bir ikili anlaşmaya dayanarak kendi başına buyruk hareket etmektedir. Netekim, Türkiye - İş Sendikası adına Ankara Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün yaptığı toplu sözleşme çağrısına AID Türkiye Misyonu İdari Müdürü Donald E. Kidston imzasıyla 11 Ekim 1966 tarihinde verilen yazılı cevapta aynen şöyle denilmektedir:

«10 Ekim 1966 tarihli ve 12377 sayılı yazınızı aldık. Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri arasında aktedilmiş ikili anlaşmalar ve bilhassa 13 Temmuz 1948'de yürürlüğe girmiş bulunan ikili anlaşma gereğince, Amerika Birleşik Devletleri Sefareti, AID Türkiye Misyonu da dahil olmak üzere, bütün siyasi imtiyaz ve masuniyetlere sahip bulunmakta ve Türk - İş kanunlarının yetkisinden de muaf tutulmaktadır. Böylece, 275 sayılı kanun ve bütün onunla ilgili iş kanunları AID misyonunca tatbik edilmemekte ve AID tarafından kabul edilmemektedir. - Ayrıca, ABD Hükûmeti nizamları, herhangi bir mahalli işçi sendikasını tanımayı ve onunla toplu sözleşmeler yapmayı bilhassa yasaklamaktadır. -

AID Misyonunun herhangi bir Türk işçi sendikasını tanımayacağı veya toplu sözleşmeler yapamayacağına dair bu sebepler, bir çok vesileyle Türkiye-İş Sendikası yetkililerine bildirilmiştir. Aynı bilgi Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'na da iletilmiş ve ilişikte bilginize sunduğumuz ABD Sefareti tarafından Dışişleri Bakanlığı'na gönderilmiş olan 14 Eylül 1966 tarihli yazıda bu hususları aydınlatmaktadır.

Buna göre, AID'nin hiçbir surette böyle bir toplantıya katılmasına imkân olmaması sebebiyle, 14 Ekim Cuma günü saat 20 için teklif ettiğiniz toplantının iptalini ve 275 sayılı kanun veya onunla ilgili kanun ve nizamnameler gereğince başka işlemler yapılmamasını saygılarımızla rica ederiz.»

Amerikan üslerinin tam listesini yayınladığımız zaman sormuştuk; yine soruyoruz:

«Amerikan uşakları, bu belgeler karşısında hâlâ Türk sosyalistlerine cevap vermek cür'etini kendilerinde bulabilecekler midir?»

Türkiye NATO'dan çekilmelidir..

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu'nun geçen hafta Ankara'da yapılan toplantısında özellikle süresi gelecek yıl sona erecek olan NATO Anlaşması üzerinde durulmuş ve ulusal çıkarlarımız bakımından Türkiye'nin NATO'dan çekilmesinin şart olduğu basına açıklanmıştır.

Toplantıdan sonra yayınlanan bildiride bu konuda şöyle denilmektedir:

«Ortadoğu krizinin ciddiyetini muhafaza etmesi, Vietnam'da Amerika'nın «tırmanma» politikasını kara harekâtına da teşmil ederek ve hava akınlarını şiddetlendirerek daha da genişletmesi muvacehesinde, milli bağımsızlığımız ve egemenlik haklarımızı kısıtlayan ikili anlaşmalar, Amerikan üsleri ve NATO ittifakı meselelerinin Türkiye'nin varlığı ve güvenliği için taşıdığı tehlike çok daha vahim ve âcil hale gelmektedir. Bu durumda Türkiye, kendisini her an, isteği ve iradesi dışında bir nükleer dünya savaşının veya Ortadoğu'da mevzii kalacak bir çatışmanın içinde bulabilecektir

NATO ittifakı bugüne kadarki iktidarların halkımıza telkin etmiş oldukları gibi bir ortak savunma sistemi değil; Amerika'nın üçüncü bir dünya savaşını göz önünde bulundurarak plânladığı askerî stratejisinin bir parçasıdır ve tek taraflı olarak tamamen onun kumandası altındadır. Türkiye'nin menfaati, büyük devletler arasındaki her türlü savaş ve çatışmanın dışında kalmaktır. Türkiye, ancak ne taraftan gelirse gelsin her türlü saldırıya karşı bir yurt savunması, bir milli kurtuluş savaşı vermek durumundadır. Bu çeşit savaşlar ise apayrı bir strateji ve taktiği gerektirmektedir ki, NATO ittifakı buna engeldir.

NATO ittifakı meselesini ön plâna çıkaran diğer bir faktör de, bu ittifakın yirmi yıllık süresinin 1969'da sona ereceği ve üye devletlerin önümüzdeki yıl, ittifaktan çekilme isteklerini bildirme durumunda olmalarıdır. Basına akseden haberlere göre, NATO ittifakına 1969'da siyasî bir nitelik de verilerek üye devletlerin siyasi bakımdan da bağımlı hale getirilecekleri anlaşılmaktadır. Gene basında çıkan haberlerden anlaşılıyor ki, Demirel Hükûmeti, üyelikten ayrılmaya niyetli olmadığı gibi, ayrıca NATO'nun siyasi bir örgüt haline gelmesini istemektedir.

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu,

1— 1966 yılı Eylül'ünde Amerika ile başlatıldığı Hükûmetçe aylarca önce resmen açıklanmış olan müzakerelerin sür'atle sonuca erdirilerek Amerika Birleşik Devletleri'ne Türkiye'de imtiyazlar tanıyan ikili anlaşmaların derhal feshini, Amerikan üslerinin tasfiyesini ve NATO ittifakından çıkmak için şimdiden gerekli hazırlıklarda bulunarak 1968'de çıkma ihtarının yapılmasını talep eder.

2— NATO'dan çıkmak için gerekli ihbarı yapmayacağı, tam tersine, NATO'nun siyasi bir örgüt halini de almasına taraftar olduğu anlaşılan A.P. iktidarına, bu kadar önemli bir konuda önümüzdeki uzun yılları kapsayacak bir kararı kendiliğinden almaya hakkı olmadığını; muhalefete danışmadan, yurttaki muhtemel gelişmeleri hesaba katmadan, bugün iktidarda bulunmasına güvenerek böyle bir karar aldığı takdirde bunun ağır sorumluluğundan kurtulamayacağını ihtar eder ve bu hususu kamu oyuna duyurmayı ödev bilir.»

Halkın Sesi

Ünlü halk ozanı Âşık İhsani, gelecek sayımızdan itibaren her hafta ANT'ta, ezilen Anadolu insanlarının sözcüsü halk şairlerini okurlarımıza tanıtacak, şiirlerinden seçmeler sunacaktır. «Halkın Sesi» başlığını taşıyacak olan bu köşede Anadolu, kendi sesini duyuracaktır.

Denktaş'ı kim, hangi amaçla, kaça sattı?

• Devamlı takip altında tutulan Denktaş'ın Kıbrıs'a çıkışının Rum yönetimine haber verilmiş olması kuvvetle muhtemel... Türk Cemaati Lideri'nin yakalanması hem AP iktidarının, hem de Fazıl Küçük'ün işine geliyor...

KIBRIS TÜRK CEMAATİ LİDERİ DENKTAŞ
(Pazarlıkçıların ve işbirlikçilerin kâbusu)

DENKTAŞ «BOZKURT» İLE...
(Mukavemetçiler birer birer temizleniyor...)

Kıbrıs Türk Cemaati Lideri Rauf Denktaş'ın geçen hafta iki arkadaşıyla birlikte Kıbrıs'a çıkarken yakalanması, bir süreden beri uyutulmuş bulunan Kıbrıs sorununun yeniden alevlenmesine yol açmıştır.

Her ne kadar üzerinde «Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi Başkanlığı», sıfatından başka resmî bir sıfat bulunmamakta ise de, Denktaş, Kıbrıs Türk Cemaati'nin gerçek lideridir.

Bu yüzdendir ki, Rum yönetimi, 1964 yılında Rauf Denktaş'ın Kıbrıs'a girmesini yasaklamış ve işbirlikçi Fazıl Küçük'ü Türk cemaatinin başında bulundurmayı kendi çıkarına daha uygun saymıştır.

Bununla beraber Denktaş'ın, yasak kararına rağmen, zaman zaman Kıbrıs'a gizlice girdiği bilinmektedir. Kıbrıs'taki Türk mücahitleri tarafından da desteklenen Denktaş, Türk Hükümeti'nin Kıbrıs politikasını sonuç almak bakımından yetersiz bulmakta ve adadaki mücahitleri iyice teşkilatlandırarak Rumlar'ın karşısına silâh gücüyle karşı çıkmak gerektiğine inanmaktadır. Geçen haftaki ANT'ta açıklandığı gibi, Kıbrıs Türkleri de, işbirlikçi Fazıl Küçük'ü istemediklerini ve Denktaş'ı başlarında görmek istediklerini yayın organlarında açık açık ilan etmişlerdir. Hattâ, Denktaş'ın liderliğinde ayrı bir Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulacağı söylentileri de çıkmıştır.

Öyle tahmin edilmektedir ki, Rauf Denktaş, geçen hafta Kıbrıs'lı mücahitleri teşkilatlandırmak üzere Kıbrıs'a girmeğe teşebbüs etmiş, ancak büyük bir ihtimalle Makarios'a yapılan bir ihbar neticesinde daha başlangıçta Rumlar tarafından ele geçirilmiştir.

Denktaş'ın teşebbüsünün akamete uğramasında hangi faktörler rol oynamıştır? Onun adaya çıkmasından tedirgin olan kimseler Denktaş'ı satmışlar mıdır?

Bu ihtimaller üzerinde kesin yargılara varmak için henüz elde yeterli deliller yoktur.

Ancak bilinen bir şey varsa, o da, Kıbrıs üzerinde pazarlık halinde olan AP iktidarının da, yerini korumaktan başka endişesi bulunmayan Fazıl Küçük'ün de, Kıbrıs mücahitlerinin teşkilatlanmasından endişe duyan Rumların ve Yunan Hükümetinin de Denktaş'ın yakalanmasından fazlasıyla memnun olduklarıdır.

Denktaş'ın yakalanmasından memnunluk duyanlar arasında Makarios Hükümeti'nin Ankara Büyükelçisi Ahmet Zaim de vardır. Bir zamanlar Rauf Denktaş'a Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçiliği'nin kapılarını açan ve kendisine bazı yetkiler tanıyan Ahmet Zaim'in, sonradan Makarios ve Küçük'ün adamı durumuna girince Türk mukavemetçilerinden tehdit gördüğü, hattâ kendisine içinde tabanca mermisi, tahta parçası ve kemik bulunan bir kutu gönderildiği de söylenmektedir. Kıbrıs Türklerinin törelerine göre, bunları alan bir insanın vasiyetnamesini yazması gerekmektedir. Nitekim bu kutuyu aldıktan sonra Ahmet Zaim'in güvenliğini sağlamak için Kıbrıs'ın Ankara Büyükelçiliği'nde olağanüstü tedbirler alınmıştır.

Ahmet Zaim ile Rum yönetiminin ve işbirlikçi Fazıl Küçük'ün aynı paralelde bulundukları bir gerçektir. Ve hepsi de Denktaş'ın bertaraf edilmesi için ellerinden gelen gayreti sarfetmektedirler.

Dr. Küçük'e ve dolayısıyla Türkiye'ye bir gün karşı çıkabilecekleri endişesiyle Ankara'ya getirilen mücahitlerin düzenledikleri gösterilerden sonra Süleyman iktidarının nasıl bir telaşa kapıldığı da malûmdur. İktidar, Amerika'nın hazırladığı plân çerçevesinde yürütülen «Uslü enosis» pazarlığında en büyük handikap olarak gördüğü Denktaş'tan ve mücahitlerden kurtulmak için her şeyi göze almıştır. Bu yüzden Denktaş'ın bütün hareketleri sıkı takibe tabi tutulmuştur. On gün önce Ankara'dan İstanbul'a giden, üç gün sonra tekrar Ankaya'ya dönerek oradan güneye geçen Denktaş'ın Kıbrıs'a geçişinin istihbarat servislerince tesbit edilmemesine imkân yoktur.

Hiç şüphe yok ki, başta Kıbrıs'ın Ankara Büyükelçisi Ahmet Zaim olmak üzere siyasi polis, MİT, CIA, Intelligence Service tarafından uzaktan ya da yakından izlenen Denktaş'ın adaya çıkışı Rum yönetimine zamanında duyurulmuştur.

Ve böylece, «Bozkurt» olarak bilinen Kıbrıs Türk Mücahitleri Lideri Kemal Çoşkun'dan, Türk Mukavemet Teşkilatı Lideri Rıza Vuruşkan'dan, Burhan Nalbantoğlu'ndan sonra Rauf Denktaş da zararsız hale getirilmiştir.

Kıbrıs Türk Cemaati Lideri'nin satıldığı bir gerçektir. Bütün mesele, Denktaş'ı Rum yönetimine kimin, hangi amaçla ve kaça sattığıdır. Eğer Denktaş bir kaza sonunda hayatını yitirmezse, elbette bu gerçek bir gün su yüzüne çıkacaktır.

CHE'NİN İSTİFANAMESİ

CHE GUEVARA'nın aşağıdaki istifanâmesini 1965 Temmuzunda Fidel Castro, Havana'da halka okudu:

«Fidel,

Şu anda neler gelmiyor ki aklıma... Senle Maria Antonia'larda ilk karşılaşmamız, yanınsıra gelmemi önerişin, sefer hazırlıklarının o gergin havası... Bütün hepsi gözümün önünde.

Hani bir gün, aramızdan ölen olursa, kara haberini kime ulaştıracağımızı konuşalım, dedikti de, başımıza böyle bir şeyin sahiden gelebileceği o zaman dangetmişti kafamıza. Sonradan baktık ki, böyleymiş bu iş; devrime giriştin mi, (sahici bir devrimse tabii) ucunda bunun ya galip gelmek ya ölmek varmış. Ve zafer yolu boyunca çok ölenimiz oldu.

Artık eski dokunaklılığı kalmadı bütün bunların, çünki daha olgunlaştık, çünki ölüme alıştık. Sanırım, beni Küba'nın kendi sınırları içindeki Devrimine bağlıyan ödevden payıma düşeni yerine getirdim. Şimdi, senden, yoldaşlardan ve artık benim de halkım olan halkından izin istiyorum.

Parti yönetimindeki görevlerimden, bakanlıktan, binbaşılıktan ve Küba yurtdaşlığından resmen vazgeçiyorum. Böylece Küba'yla hukuki bir ilişkim kalmıyor; rütbelerin, mevkilerin ötesindeki o bambaşka bağları saymıyorum tabii.

Geçmişim gözümün önünden geçiyor, bakıyorum da, Devrimin zaferini pekiştirmek için yeterince namuslu ve candan çalışmışım. Ağırca bir tek hâtam oldu: O da, Sierra Maestra'daki ilk günlerimizde sana daha çok güvenmeyişim, kılavuz ve devrimci olarak yeteneklerini daha çabuk kavramayışım. Şaşırtıcı günler geçirdim senin yamacında, Karaipler bunalımının ışıklı ve korkulu günlerinde halkımızın adamı olmanın gururunu tattım.

Senin o günlerdeki göz kamaştırıcı başarıların her devlet adamının harcı değildir; ben de hiç çekinmeden senin yanında yer aldığım için, senin görüşlerini paylaştığım için ve tehlikelerle ilkeleri görüp kavrama ve değerlendirmedeki tutumunu benimsediğim için övünç duyuyorum.

Dünyanın başka köşeleri var, benim mütevazi yardımlarıma muhtaç. Küba'nın başında bulunan dolayısiyle yüklendiğin sorumluluklar yüzünden dileyip de yapamadığın şeyi ben yapabilirim. Yani ayrılmamız zamanı geldi.

Bilesin ki, bu adımı atarken, hem hoşnudum, hem üzgün: Burda, Küba'da, bir kurucu olarak beslediğim umutların en hasını, sevdiğim varlıkların en kıymetlisini ve beni özoğlu gibi bağrına basan bir halkı geride bırakıyorum, canımdan bir parça koparmışçasına. Gönlümde senin bana aşıladığın inancı, halkımızın devrimci şevkini ve ödevlerin en kutlusunu, yani dört iklim, dört köşede emperyalizme karşı döğüşme ödevini yerine getirmiş olmanın mutluluğunu taze savaş alanlarına götüreceğim. İçime su serpen, bu ayrılığın acısını hafifleten işte bu.

Yeniden söyliyeyim, bundan böyle, Küba'nın benimle ilgili bir sorumluluğu kalmıyor, önümüze örnek olmanın sorumluluğundan gayrı. Benim için ergeç saati başka gökler altında çalacaksa, bil ki, bu halkı ve ille seni düşünüyorumdur son nefesini verirken. Bana öğrettiğin şeyler ve verdiğin örnek için şükran borçluyum sana ve hangi işe kalkmışsam, hepsinde, en burda sonucuna dek, Fidel'e sâdık kalacağım. Devrimimizin dış politikasına herzaman bağlı kaldım, bundan sonra da bağlı kalacağım. Nerde olursam olayım, bir Kübalı devrimci olmanın sorumluluğunu duyacak, ona göre hareket edeceğim. Çocuklarımla karıma bir çöp bile bırakmıyorum, buna pişman değilim, memnunum hatta. Onlar için bir şey istemiyorum, çünki devlet, yaşamaları ve adam olmaları için gerekli olanı nasıl olsa onlara verecektir.

Sana ve halkımıza daha bir alay diyeceğim vardı, ama yeter gibi geliyor bana bu kadarı, kelimelere sığmayacak ki meramım, hem daha fazla kâğıt karalamaya da değmez.

Zafere dek, herdaim: Ya Vatan, ya ölüm.

Seni devrimciliğimin olanca ateşiyle kucaklarım.»

Türkçe söyleyen:
Can YÜCEL

NOT: Yakında Türkçe yayınlanacak olan GUEVARA'nın «KÜBA'DA SOSYALİZM VE İNSAN» adlı kitabından alınmıştır.

Ferruh Doğan

Mustafa Kemal ihtilâli

Yaşar KEMAL

Çağımızın ihtilâlcileri, ilericileri, **halktan yana** olan güçleri Mustafa Kemal'in kişiliği ve onun ihtilâli, ihtilâlinin sonucu üstünde önemle durmalılar. Bu bütün dünya devrimcilerine çok şey öğretecektir. Mustafa Kemal, ihtilâlinde neyi yaptı ve neleri yapamadı? İsteseydi neleri yapabilir, neleri yapamayabilirdi? İmkânları neydi, imkânsızlıkları neydi? Mustafa Kemal ihtilâli bütün dünya ihtilâlcileri, hele Türkiye ilericileri için büyük bir deney niteliği taşımalı, ondan büyük bir ders alınmalıdır. Başlayan her ihtilâl bir devamdır. İhtilâl başlar ve bitmez. İhtilâl başladığı anda parlayan sonra elden ele geçen, söndürülmeyen bir ışıktır. Bir yılda, birkaç yılda, hattâ elli yılda durmuş ihtilâl işini görememiş bir ihtilâldir. Bir ihtilâl hareketinin üstünde dururken onun devamlılığı ya da bitmişliği üstünde durmak en sağlam iştir.

Mustafa Kemal'in komutasındaki Anadolu ihtilâli sömürgeciliğe karşı bütün yeryüzünde ilk etkili, ilk başarılı başkaldırmadır. Ve bu bir dünya öncülüğüdür. Şerefli bir zaferdir. **«Emperyalizme ve kapitalizme karşı savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.»**

Bizim tarihimize şöyle bir bakarsak Mustafa Kemal ihtilâlinin 1919 dan çok önceleri başlamış olduğunu görürüz. Kesin tarihini bulup çıkarmak burada benim işim değildir. Gülhane Hatt-ı Hümayunu'nu hem bir batı taklitçiliğine yöneliş, hem de kendine dönüş çabası olarak niteliyebiliriz. Biraz çekişmeli bir görüş ama, Gülhane Hatt-ı Hümayunu bu iki niteliği de içinde taşımıştır. Bunun üstünde de ciddi araştırmalar olmadığı için, görüşlerimiz bir yordamlamadan ileriye gidemez. Belki **«Jön Türkler»** le başlamıştır. Belki **«Genç Kalemler»** le.. Ama 1919 Mayıs'ında başlamadığı muhakkak. Mustafa Kemal İhtilâlinin ne zaman bittiğini de kestiremeyiz. Onu da el yordamıyla bulmağa çalışmak zorundayız. 1919'da başlayan Mustafa Kemal İhtilâli bir birikimdir. Bir büyük birikimin sonucudur. O birikimin niteliği, seviyesi bir ihtilâlin başarısını ya da başarısızlığını tayin eder.

Anadolu İhtilâlinin lideri Mustafa Kemal Paşa kimdi, onun kişiliği araştırmalarımızda bize çok ipuçları verir ve bizi sağlam bir yola çıkarır. Fakir bir memur ailesindendi ve bir göbek ötesi köylüydü. Asker oldu. Yani Osmanlı bürokrasisine girdi. Batılılaşmak ve milliyetçilik düşünceleri içinde yetişti. Mustafa Kemal elbette bir tek kişi değildi. O böyle yetişen bir kuşaktandı. Onların yetiştiği çağda Avrupa'da, bütün dünyada Marksist düşünce enine boyuna tartışılıyor, eyleme geçmiş bulunuyordu. Hattâ bu düşünce kırıntılar halinde de olsa Osmanlı aydın kuşaklarına pek öyle büyük etkisi olmamıştı. Osmanlı ülkesi sömürülen yarı sömürge bir ülkeydi. Kuşaklar bunu görüyor, bunun acısını çekiyorlar, bundan kurtulmanın da çaresini arıyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimi yüzyıllardan bu yana Padişahın ve bir köklü bürokrasinin emrindeydi.

Mustafa Kemal işgal edilmiş bir memleketin yöneticilerinden birisi olarak 919 da Anadoluya geçti. Halkı ayaklandırmak, halkın işgal güçlerine karşı desteğini sağlamak için işe girişti. Halkla Osmanlı yöneticileri, tabii hepsi değil, arasında bir fayda birliği kuruldu. Birlik bir cephe kuruldu.

Memleketin birçok yerleri düşman işgalindeydi. Bir bölük düşman da İzmir'den çıkmış geliyordu. Yönetici kadro işgal gücüne karşı koymak için halkla birleşmek zorundaydı. Dayanma kaynağı halktan başkası olamazdı. Halkın da, bu idealist Osmanlı yöneticilerinden başka el uzatacağı kimsesi yoktu.

Birleştiler, düşmanı yendiler.

Zafer, büyük bir askeri başarı oldu.

Mustafa Kemal'in dediği gibi asıl iş ondan sonra başlıyordu.

Bundan sonra bir takım devrimler oldu. İlk önce bütün derdin, belânın başı sayılan padişaha yol verildi. Sömürgecilerin kalkanı sayılıyordu. Kurtuluş savaşında da bu yanını göstermiş, Türk milletine sömürgeciler adına ihanet etmişti. Bir takım sömürge imtiyazları **«ilga»** edildi. Ondan sonra başka bir takım devrimler yapıldı. Şapka devrimi, yazı devrimi, kılık devrimi, kadın hakları devrimi, irili ufaklı bir takım devrimler. Bu devrimlerin hemen hepsi yan devrimlerdi. Temelli, halkın hayatını değiştirecek devrimler değillerdi. Devrimlerin içinde bir tek devrim vardı, kanun karşısında eşitlik devrimi. Bu devrim de gerektiği gibi uygulanmadı, uygulanmasına da imkân yoktu ama, gene de faydası oldu. Anadolu halkını derebeylerinin köleliğinden kurtardı. Halkın canına işlemiş tek devrimdi bu, bütün uygulanma imkânının az olmasına karşın.

Mustafa Kemal kuşağının kültür aşaması belki de ancak bu yan devrimleri yapabilecek aşamadaydı. Onların ancak bu kadarlığına gücü yetebilirdi belki.

Savaş kazanıldı, sömürgeci imtiyazları ilga edildi. Halkla yönetici kadro karşı karşıya kaldı. Daha doğrusu memleketin çoğunluğu olan emekçi köylü sınıfı. Yüzyıllar boyunca sömürülmüş sınıf. Tarih boyunca bu yöneticilerle halkın menfaatleri bağdaşamamış, halk çalışmış üretmiş, yönetici sınıf yönetmiş, yemişti. Mustafa Kemal ihtilâlinden sonra bir menfaat birliği doğacak mıydı? Halk adına bir takım reformlar yapılacak mıydı? Köklü, halkı insan yapacak, onu sömürüden kurtaracak bir takım reformlara gidilecek miydi? Yönetici kadro yediyüz yıldır sırtında taşıdığı bir takım imtiyazlardan vazgeçecek miydi?

Sonucu biliyoruz ki, bu kadro sırtını halka dönmek zorunda kaldı. Bir takım, yalnız kendisini ilgilendiren, devrimlerle yetindi. Halkın hayatı gene eski tas eski hamam olarak kaldı. Mustafa Kemal'in yanında, onunla sömürgeciliğe karşı döğüşmüşlerin, onun yakınlarının bir çoğunun yaşaması ortada. Bunlar yönetimi ele alır almaz, daha Mustafa Kemal yaşarken bile, büyük mala mülke kondular.

Bu yönetici kadro bir sınıf niteliği taşıyamaz. Yaşaması, yani hayatını idame ettirmesi için mutlâka bir sınıfla işbirliği yapması gerek. Ya emekçi sınıfla, ya burjuva sınıfıyla. Toprak ağalarıyla iş birliği yapıyor ama bu yetmiyor. Bir ticaret burjuvası yok. Bir takım sömürücü imtiyazların ilgasından dolayı. Ticaret burjuvası hapı yutmuş. Kiminle işbirliği yapacak? İşte devlet eliyle zengin yaratmak politikası o zaman başlıyor. Yönetici kadro kaburgasından bir sürü adam çıkarıp zengin yapıyor, kendisi de zengin olduğu gibi, onlarla işbirliğine gidiyor. Bu zenginler, yönetici kadro, toprak ağaları C.H.P. çatısı altında birikişiyorlar. Bu C.H.P. çatısı altındaki sınıftan bazı idealistler zaman zaman halk adına bir şeyler yapmak için çıkışlar yapıyorlar, Köy Enstitüleri gibi, Toprak Reformu tasarıları gibi, fakat büyük güçlüklerle karşılaşıyorlar, beceremiyorlar.

Bütün Osmanlı tarihi boyunca memleket ekonomisi yönetimci kadro adına çalışmıştır. Refah içinde olanlar yönetimci kadroya dahil bürokratlardı. 1940 dan sonra bu denge bozuluyor yavaş yavaş.. 1950 yılında Demokrat Parti bayrağı altında birleşen toprak ağaları, ticaret ve sanayi burjuvaları Halk Partisinden kopuyorlar. Halk Partisinden gene ağalar, ticaret burjuvaları kalıyor ama, devede kulak... D.P. 1950 de iktidarı ele alıyor. Ekonomi daha da hızla burjuvalar lehine işliyor ve her mahallede bir milyoner doğuyor. Her mahallede bir milyoner doğarken, yönetici kadroya dahil bürokrat sınıfı, orta tabaka yarı tok yarı aç hale geliyor. Yarı tok yarı aç hale gelmiş bu tabakalar memlekette hâlâ tek örgütlenmiş güç. 1960 yılında artık yaşayamaz hale geliyor ve baş kaldırıp burjuva hükûmetini alaşağı ediyor. Hiç bir temeli yok. Halkla işbirliği yapamamış, üstelik de halkla bağlarını koparmış, daha doğrusu burjuvalar lehine hükûmet ederken halkı gücendirmiş, üstelik de yedi yüz yıldır halkı gücendirmiş bu kadro, ihtilâl yaptığı halde ortada kalakalıyor. Halk lehine, daha doğrusu kendi lehine bir Anayasa yapıp iktidarı gene burjuvalara devretmek zorunda kalıyor.

Şimdi bu yönetici kadroyla burjuvaların arası açık. Gittikçe de açılıyor. Bu kadro aç, yoksul kaldıkça burjuvalar şiş babam şiş ediyorlar. Öte yandan da halk güçleri, emekçiler bilinçleniyor, yönetime ağırlığını koymağa doğru hızla bir gelişme gösteriyorlar.

Şimdiki manzara şu: Yönetici, yani bürokrat kadronun bir kısmı, burjuvaziye yanaşmışları, çok para kazananları burjuvaziyle birlik. Onlardan kopmuş değiller. Kopmuyorlar. Bir kısmı gelişip gelen halk hareketini bir başka olumsuz yola çelebilmek için Ortanın Solu oyununu oynuyor. Bir kısmı da, bunlar çok yoksul kalmışları, bir de çok inanmış idealistleri, Türkiye'nin kalkınmasını emekçilerden, sosyalizmden başka bir yolda bulamayanlar, göremeyenler... Sonuncular emekçi bayrağı altında toplanıyorlar. Ve emekçi hareketine büyük bir güç oluyorlar. Ve çoğunluk da sonuncularda.

Şimdi sorumuza gelelim. Mustafa Kemal İhtilâli bitmiş mi, sürüyor mu? Bir bakıma bitmiş diyebiliriz. Kesilmeler oldu. Kendi kadrosu bile en azından Mustafa Kemal'in iyi niyetine ihanet etti. Yukarda da söylediğim, gösterdiğim gibi komprador burjuvaziyi yaratan Kurtuluş Savaşının yönetici kadrosuydu. Ve bu burjuvazi yeniden Türkiye'yi sömürge yaptı. Hem de topsuz tüfeksiz, döğüşsüz çekiçsiz sömürgeci geldi toprağımıza çöreklendi. Yeraltı ve yerüstü kaynaklarını ve insan kaynağını ve politik olarak, her yönüyle sömürmeğe başladı. Mustafa Kemal ihtilâli devam ediyor da diyebiliriz. Bütün olumsuzluklara karşı da Mustafa Kemal'in bağımsızlık bayrağı altında, emekçilerin önderliğinde Türkiye'deki bütün ileri, vatansever güçler birleşiyorlar. Zafer Mustafa Kemal Atatürk'ün bayrağınındır.

"Dünyayı Sarsan On Gü

Hüseyin BAŞ

Lenin'in Petrograd Sovyeti önünde devrimin zaferini ilân ettiği 7 Kasım (25 Ekim)'dan bu yana tam elli yıl geçmiştir. (*)

Marx, Engels ve Lenin'in düşüncesi, Sovyet devrimiyle ilk kez uygulama düzeyine erişmiş ve yepyeni bir politik, ekonomik ve sosyal yöntem olarak bugün yeryüzü topraklarının yüzde 26'sında yaşayan 1,5 milyar insanın hayatını baştan aşağı değiştirmekle kalmamış, dünyanın tüm uluslarının yaşayışlarını da kaçınılmaz bir biçimde geniş ölçüde etkilemiştir. Sovyet devrimi, bu yüzden bütün insanlık tarihinin ve yaşantısının en önemli aşamaları arasında yer almaktadır.

Devrimin başlıca nedeni, Çarlık Rusyası döneminde topraksız köylü yığınlarının sefaleti, yabancı sermaye ile ortaklaşa ülkenin zenginliklerini sömüren tekelci sermayenin geniş emekçi kitlelerini kıyasıya sömürmesi, Çarlık yönetiminin şiddeti gittikçe artan tahakkümüdür.

Otokratik iktidara karşı direniş 1865 lerde başlamış, çeşitli politik akımlar zamanla kuvvet kazanmıştır. Bu politik akımlar içinde en kuvvetlisi ise, Rus Sosyal Demokratları'nın hareketidir.

Rus Sosyal Demokratları, 30 Temmuz 1903'te Brüksel'de başlayan ve Londra'da sona eren kongrelerinde Lenin'in tezlerini benimsemişlerdir. Lenin'in tezlerini kabul eden çoğunluğa **«Bolşevikler»**, Lenin'e karşı olanlara ise azınlık anlamında **«Menşevikler»** denilmiştir.

Rusya'da 1917 devrimini yapanlar Lenin'in liderliğindeki Bolşevikler olmuştur.

19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başına kadar uzanan sürede, biriken sosyal ve politik gerilim 1904'te patlak veren Rus — Japon savaşıyla son haddine varmıştı. Kötü donatılmış Rus orduları, Japonlar karşısında birbiri ardından yenilgiye uğratılıyordu. Port-Arthur'un düşmesi, çeşitli eğilimdeki muhalefetin demokrasiye cephe almasıyla sonuçlandı. Polisin emrinde çalışan bir kışkırtıcı ajan olan Rahip Gapone'nin grevcileri isteklerini bildirmek üzere Kışlık Sarayın önüne yöneltmesi ve ordunun grevcilere ateş etmesi bardağı taşıran damla oldu. Bini aşkın grevcinin öldürüldüğü ve tarihe **«Kanlı Pazar»** diye geçen bu olayla (22 Ocak 1905), halk yığınlarıyla Çarlığın arası iyiden iyiye açıldı. Çar II. Nikola, bir Duma (Meclis) kurulmasına ve sosyal reformlara rıza göstermişti. Ne var ki, bunların gerçekleş.irilmesini savsaklıyordu. II. Aleksandr zamanında kurulan, asiller, burjuvalar ve köylülerin temsilcilerinden seçilen (bölge ve hükûmet temsilcileri) Zemstvos'lar sosyal reformların gecikmesi karşısında, kanunsuz bir kongre düzenliyerek bir Meşruti Meclisin kurulmasını ve bu konuda halka çağrıda bulunulmasını kararlaştırdı. Gerilim en yüksek düzeyine ulaşmıştı. Tedhiş hareketleri birbirini kovalıyordu. Çok geçmeden genel grev patlak verdi. Çarın askerlerinin grevcileri ezmek üzere harekete geçmesi çeşitli çatışmalara yol açtı. Odessa ve Kronustadt'ta donanma ünlü Potemkin zırhlısının da katılmasıyla başkaldırdı. Çar boyun eğmek zorunda kalmıştı. Uzun süredir savsaklanan Duma toplanacaktı. Toplantıda grev, basın özgürlüğü tanınacaktı. Bütün bunların çok geçmeden sözde kaldığı görüldü. Nitekim çeşitli seçim oyunları ile Duma'ya rejimin adamları yerleştirildi. Rejim için tehlikeli sayılan unsurlar bertaraf edildi. Bununla birlikte Duma'ların ömrü uzun olmadı. İlk ikisi çabucak lâğvedildi. Sonra gelenleri ise **«Zararsız»** duruma getirmek için gerekli bütün tedbirler alındı.

1905 Aralığı başında, aralarında Troçki'nin de bulunduğu Bolşevikler, Çar polisi tarafından tevkif edilerek sürgüne gönderildiler. Polis tarafından izlenen Lenin, 1907 de Finlandiya, 1908'de Cenevre'deydi. Çeşitli güçlüklere rağmen Lenin sürgünde iken Proletarya'yı yayınlamayı başarmıştı. Bütün gücüyle yığınların umutsuzluğa düşmelerine karşı çıkıyordu. 1908'le 1911 arası Lenin Paris'teydi. Orada bir parti okulu kurmuştu. Ve ihtilâlci çalışmalarını sürdürmekteydi.

1912'de yeniden patlak veren karışıklıklar karşısında Mayıs'ta 400.000 işçi işi bırakmıştı. Hükûmet Petrograd'ta bir işçi gazetesinin çıkmasına izin verdi. Pravda (Gerçek) nın başında Molotof görünmekteydi. Ama gerçek yönetici Lenin'di. Çok geçmeden Pravda meyvalarını vermeye başladı. 1912 sonbaharında IV. Duma seçimlerinde bir milyonu aşkın işçi Bolşevik milletvekillerini Meclise getirmişti. Buna karşılık Menşevikler 200.000 kadar oy toplayarak büyük bir yenilgiye uğramışlardı. 1912 Haziranında Lenin Cracovie'ye yerleşmişti. 1914 savaşı patlak verince Lenin düşman topraklarında enterne edilme tehlikesine karşı İsviçre'nin yolunu tuttu. Bern'e yerleşti...

Birinci Dünya Savaşında Çarlık Rusya'sının yenilgisi, kamuoyunda sert tepkilerin ortaya çıkmasına yol açtı ve gerilimi 1917'de en yüksek düzeyine ulaştırdı. Duma'da Anayasacı Demokratlarla, Oktobristler ilerici bir grup halinde birleşmişler - burjuvaların çoğunluğu teşkil ettiği mahallî meclisler, Zemstvos'lar Birliği adı altında bir federasyonda toplanmışlardı. Öte yanda İmparatorluk Konseyi ve Soylular Meclisi de **«Ülkenin itimadına lâyık Bakanların seçilmesini»** talep ediyordu. Bu gelişmeler karşısında II. Nikola meclisleri tatil etmiş ve polisi silâhlandırmıştı. (Ocak 1917). Çok geçmeden Petrograd'ta yiyecek sıkıntısı başgöstermişti. Gösteriler birbirini kovalıyordu. Mart ayında grevler patlak verdi. İki gün içinde ayaklanma zafere ulaştı. Ordu gösteri yapanlara ateş etmeyi reddetti, hükûmetin düşmesine yol açtı. 15 Mart 1917'de Prens Lvov'nun başkanlığında geçici bir hükûmet kuruldu. Bu arada Sovyetler bütün Rusya sathında hummalı bir kuruluş çabasına girişmişlerdi. İşçi ve asker milletvekilleri Sovyeti her gün biraz daha güç kazanıyordu.

Lenin 1917 ihtilâli haberini alır almaz dostlarını, liberal eğilimli burjuvalar tarafından teşkil edilen geçici hükûmete karşı uyardı. 6 Mart (19 Mart)'ta Petrograd'a gönderdiği telgrafta dostarına şunları söylüyordu: **«Taktiğimiz, yeni hükûmete karşı tam ve mutlak güvensizlik -hiç bir şekilde destek olunmayacak- özellikle Kerenski'den şüphe edilmelidir. Gerçek ve tek garanti proleterya'nın silâhlanması ve Petrograd'da derhal belediye seçimlerine gidilmesidir. Öbür partilerle hiçbir yaklaşmaya gidilmemelidir.»**

3 Nisan'da (16 Nisan) Lenin Petrograd'a dönecek ve Finlandiya garında binlerce işçi, asker, ve denizeri tarafından karşılanacaktı. Hemen ertesi gün, Sovyetler 1. Kongresi seksiyonu önünde, Lenin ünlü **«Nisan Tezleri»**ni ortaya atacaktı. Lenin 24-29 Nisan'da toplanan 7. Rus Bolşevikleri Konferansında kabul edilen Nisan tezlerinde **«Menşeviklerin Burjuva Demokrasilerine»** karşı, **«Sovyetler Cumhuriyetini öne sürüyordu.»** Lenin'e göre reformların en demokratik olanı **«Sınıfsal Cumhuriyetti»**. Bankaların millileştirilmesi, üretimin işçiler tarafından kontrolü, Enternasyonal'in yeniden tessüsü gerekliydi. Lenin Petrograd'da nefes almaksızın, sokak mitinglerinde halk yığınlarına neler yapılması gerektiğini anlatıyordu. Bu çaba çok geçmeden meyvalarını verecekti. Nitekim 18 Haziran'da (1 Temmuz) düzenlenen mitinge 400.000'i aşkın Bolşevik katılmıştı. Temmuz başlarında başına buyruk bir kısım Bolşeviklerle anarşistler hükûmete karşı silâhlı harekete girişilmesini savunmaya başlamışlardı. Başta Lenin olmak üzere, ihtilâl ortamını henüz uygun bulmayan önde gelen Bolşevik liderlerinin muhalefetine rağmen işçiler, askerler ve denizerleri Petrograd'da **«Bütün iktidar Sovyetlere»** sloganıyla gösteriye başlamışlardı. Bolşevik Merkez Komitesi, kanlı bir çatışmayı önlemek umuduyla harekete katıldı. **5 Temmuz'da** hükûmete bağlı kuvvetler ayaklanmayı bastırdı. Bolşevikler otuz ölü verdiler. Bolşevik Merkez Komitesi'nin toplandığı otel talan, Pravda'nın basıldığı matbaa tahrip edildi. 25 Ağustos (7 Eylül) ta General Kornilov Petrograd'a karşı harekete geçti. Bolşevikler Petrograd'ın savunmasına katıldılar. Sonra savunmanın yönetimi-

1917 yazı ve sonbaharı Petrograd'da sık sık sokak çarpışmaları olmuş, nümayişler birbirini izlemişti... Rusya, ihtilâlin e... du... Mücadeleler 7 Kasım 1917'de Bolşeviklerin iktidara geçmesiyle sonuçlandı...

n„

Lenin, ihtilâle takaddüm eden günlerde Petrograd'ın Putilov Fabrikasında konuşarak işçileri devrimci mücadeleye hazırlıyor...

n sancılarını çekiyor..

Lenin Petrograd Sovyeti'nde 7 Kasım günü ihtilâli ilân ediyor

ni tamamen ele aldılar. Bir süre sonra ise Kornilov'un askerlerini kendi taraflarına çekmeyi başardılar. 25 Ağustos'da askersiz kalan General Kornilov tevkif edildi. Karşı ihtilâlin yenilgisi Devrimcilerin moralini yükseltmişti...

8 Eylül 1917'de Lenin Finlandiya'dan Petrograd'a dönmüş ve hemen Krenski Hükûmeti'ne karşı **«Halk Hareketlerini»** hazırlamaya girişmişti. Devrimin liderine göre; bu konuda savsaklamak dâvanın kaybına yol açabilirdi. Lenin daha 3 Eylül'de Petrograd ve Moskova Sovyetleri'ne yazdığı iki tarihi mektubunda: **«Her iki başkentin Sovyetlerinde çoğunluğu ellerinde tutan Bolşevikler Devlet yönetimine el koyabilirler ve koymalıdırlar»** demişti. 11 Ekimde Merkez Komitesi ikiye karşı on oyla Lenin'in tezine katıldı. Lenin ayaklanmanın tarihini, II. Sovyetler Panrus Kongresinin toplanacağı 25 Ekim (7 Kasım) olarak saptamıştı. 24 Ekim'i, 25'e bağlayan gece Petrograd, Bolşevik kuvvetleri tarafından ele geçirildi. Kerenski hükümeti **«Kışlık Saraya»** sığınmıştı. Bu son direnç, Kışlık Sarayın 26 Ekim sabahı, 2'de düşmesiyle kırılacaktı. Lenin ayaklanmanın kurmayının karargâhı olan SMOLNY Enstitüsü'nde Petrograd Sovyeti önünde Devrimi şöyle ilân ediyordu: **«Gerekliliği Bolşevikler tarafından sürekli olarak ileri sürülen işçi ve köylü ihtilâli gerçekleşmiştir. Bunun anlamı ve kapsamı ne olacaktır? Bu ilk elde Burjuvazinin hiç bir şekilde katılmayacağı bir Sovyet Hükûmetine sahip olunacağı anlamına gelmektedir. Ezilmiş yığınlar yeni iktidarın organlarını kendileri yaratacaklardır. Köhne hükümet makinası bin parça edilecek, Sovyet kurumları şeklinde yepyeni bir başkası doğacaktır.»**

Ertesi gün 26 Ekim (8 Kasım)'da Bolşevik Partisinin Merkez Komitesi toplanarak hemen yeni hükümetin kurulmasına geçti. Hükümet başkanlığına Lenin getirildi. Bakanlar Kurulu'na da Halk Komiserleri Konseyi adı verildi ve Dışişleri Halk Komiserliği'ne Troçki, Kamu Eğitimi Halk Komiserliğine Lunatsarski, Maliye Halk Komiserliğine Skvortsov ve Çalışma Komiserliği'ne de sendikacı Siliapnikov seçildiler.

Aynı akşam saat 21'den itibaren, Bolşevik'lerin 650 sandalyeden 390'ına sahip bulundukları 2. Sovyetler Kongresi toplandı. Alkışlar arasında kürsüye çıkan Lenin'in ilk sözleri şunlar oldu:

«Şimdi Sosyalist düzenin kurulmasına geçiyoruz...»

Sonra bizzat kaleme aldığı ünlü «Barış üstüne karar» ını okudu. Lenin, işçi ve köylü hükümeti adına, savaşan halklara ve onların hükümetlerine âdil ve demokratik bir barış için görüşmeler teklif ediyordu.

Bunu yine ünlü **«Toprak üzerine karar»** izledi, bütün mülkiyet kamuya maledildi.

Lenin Sosyalist düzenin kurulmasıyla ilgili temel programını uygulamak için **«Barışa öncelik»** tanınmasını gerekli görüyordu. Almanya ile barış mutlaka gerçekleştirilmeliydi. Görüşmeleri yürüten Troçki'nin, Lenin'in direktifleri dışına çıkarak görüşmeleri savsaklaması ve durumu yanlış yorumlaması, pek başarılı olmayan **«Brest - Litovsk»** barış anlaşmasının imzalanmasıyla sonuçlandı. (3 Mart 1918).

Barış uzun sürmedi. Müttefikleri ve karşı-ihtilâlin yardımıyla Almanlar, Sovyet Hükûmetini yıkmak üzere harekete geçtiler. Arkhangelsk ve Murmansk'ta Fransız ve İngilizlerin desteğiyle bir **«Kuzey Rusya Hükûmeti»** kuruldu. Bunu 1918'de İngilizlerin desteklediği Amiral Kolçak'ın, Volga'nın doğusunda bir **«Geçici Rusya Hükûmeti»** kurması izledi. Öte yandan Japonlar Vladivostok'u, Almanlar, Bâkû ve Tiflis de dahil olmak üzere Ukrayna'yı işgal ettiler.

Lenin karşı - ihtilâli dize getirmek üzere güçlü ve disiplinli bir ordu kurulmasını gerekli görüyordu. 15 Ocak 1918'de **«İşçi ve askerlerin Kızıl Ordusu»** kurulmasını öngören karar alındı, Sovyet Hükûmeti 1919 ilkbaharından itibaren bir milyon kişilik bir orduyla karşı - ihtilâle hücuma geçti. 1918 Aralığında Amiral Kolçak İrkutsk'ta yakalanarak kurşuna dizildi. Ocak 1920'de Ukrayna'ya saldıran Polonya yenilgiye uğradı ve Riga barışını imzalamak zorunda kaldı. 1922'de Japonlar Vladivostok'u terkettiler.

Böylece karşı - ihtilâl bertaraf edilmiş, Sovyetler Birliği'ne müdahale eden yabancı güçler Rus topraklarından askerlerini çekmek zorunda bırakılmış oluyordu.

Devrim öncesi bütünüyle tarımsal bir ülke olan Rusya'nın devrimle hızlı bir biçimde sanayileşerek kısa sürede en önde gelen endüstriyel güçler arasında yer alması, çeşitli ve güç evrelerden geçmiştir. Ekim devresi öncesi, Devrim ve hemen onun ardından **«Savaş Komünizmi»** olarak adlandırılan devre (1917 - 1921)... Bunları, rejimin sağlam temeller üzerine oturtulmasını amaçlayan **«Ekonomik Kalkınma Devresi»**, yeni ekonomi - politik (N.E.P.) izlemiştir.

İçte ve dışta patlak veren çeşitli güçlüklere rağmen Sosyalist sektör lehine işleyen bir karma ekonomik sistem olan N.E.P. ekonomik kalkınma devresini, 1924'te Lenin'in ölümünden sonra iktidarı ele alan Stalin yönetiminin İkinci Dünya Savaşı başlangıcına giden devresine kadar uzatmak mümkündür. Nazi Almanyası'nın yenilgisiyle sonuçlanan çetin savaşı ise Sovyetler Birliği ile Batılı müttefikleri arasındaki temel anlaşmazlıkların somut meseleler halinde ortaya çıkması ve bunun sonucu olarak beliren katı **«Stalin-Soğuk Savaş»** devresi izlemiştir. Stalin'in 1953'te ölümü, Kruşçef'in 956'da toplanan 20. kongrede **«İçte Stalin putunun yıkılması, dışta barış içinde birlikte yaşama»** ilkesinin uygulanmasıyla sonuçlanacak bir **«buz çözülmünün»** ana çizgilerini saptaması, yeni bir devre olarak adlandırılabilir.

Son devre, Kruşçef'in iş başından uzaklaştırıldığı 1964'ten günümüze uzanan ve Kosigin - Brejnev ortak yönetiminin verimliliğin artırılmasına yönelen büyük reformların uygulanmasına giriştikleri son **«ekonomizm»** devresidir. (**)

(*) Rus takvimi, Batı takvimine göre 13 gün geridir. Bu yüzden devrimin başarıya ulaştığı 25 Ekim, 7 Kasım'a tekabül etmektedir.

(**) Bu yazının derlenmesinde Joel Carmichael'in «Rus İhtilâli Tarihi» (Collection İdees), G. Golikov «Ekim İhtilâli», Louis Saurel'in «Lenin üzerine Kronolojik Derlemesi» (Histoire Dergisi ve Encyclopedie Larousse Methodique'ten yararlanılmıştır. H.B.

1917'den bu yana geçen 50 yıl içinde sosyalizm, bir tek ülkenin sınırlarını aşmış, bir dünya sistemi olmuştur.

MARX VE ENGELS
(Avrupa üzerinde dolaşan hayalet!)

Ekim İhtilali 50 Yaşında

Hazırlayan: **Fethi NACİ**

1848'de yayınlanan ünlü Komünist Partisi Beyannamesi'den sadece 69 yıl önce yazılan Beyanname şöyle başlar: «Avrupa'nın üzerinde bir hayalet dolaşıyor: Komünizm hayaleti.» Marx Engels'in «hayalet»i 69 yıl sonra, 1917'de, ete kemiğe bürünerek «yaşayan bir gerçek» haline gelmiştir. Ve bugün 7 Kasım 1967, hayaletin yaşayan bir gerçek haline gelişinin 50. yıldönümüdür.

Elli yıldır birtakım yazarlar, düşünürler ve tarihçiler, Ekim İhtilâlinin beklenilmez bir olay, bazı şartların özel bir ürünü olduğunu ispat etmek çabalamaktadırlar. Oysa Ekim İhtilâlinin gerçekleşmesinin belirli dış ve iç şartları vardı. Bunları kısaca belirtelim.

Fransız devrimi, başlıca üç dış şartın tayin ettiği nisbi kolaylıktan yararlanarak burjuvazinin iktidarını yıkmış ve yerine işçilerin, köylülerin, askerlerin iktidarını kurmuştur.

1 — Ekim İhtilâli başladığı zaman başlıca iki emperyalist grup, yani İngiliz Fransız grubu ile Avusturya - Almanya grubu, ölesiye bir savaşı sürdürüyordu. Ekim İhtilâline karşı ciddi tedbirler almak için ne zamanları vardı, ne de imkânları. Bu durum, Ekim İhtilâlinin son derece önemlidir; ihtilâlin yöneticileri, emperyalizmin bağrındaki bu sert çatışmadan yararlanarak kendi güçlerini örgütlemek ve pekiştirmek imkânına kavuştular.

2 — Ekim İhtilâli emperyalist savaş sırasında başladı. Savaşın ezdiği kitleler barışa susamışlardı. Bu kitlelere proleter ihtilâli, bu şartlar içinde, savaştan kurtuluşun, barışa kavuşmanın tek yolu olarak göründü. Böylece barış, Ekim İhtilâlinin elinde güçlü bir araç haline geliyordu. İhtilâlin yöneticileri, ihtilâli gerçekleştirmekle savaşa son vermek gibi iki ayrı şeyi birleştirmek şansını kazanıyorlar ve böylece hem Batıdaki işçi kitlelerinin hem de Doğudaki ezilen halkların sempatisini sağlıyorlardı.

3 — Avrupa'da güçlü bir işçi hareketi vardı. Ayrıca yıllarca süren emperyalist savaş devrimci bir bunalım doğuruyordu. Bu hareket ve bu bunalımın yol açtığı gelişmeler Batıda ve Doğu'da devrimci bir ortamı geliştiriyordu. Bunun sonucu olarak Ekim İhtilâli, dünya emperyalizmine karşı yürüttüğü savaşta Rusya dışındada müttefikler buluyordu.

Bu dış şartlar dışında Ekim İhtilâli birtakım iç şartların sağladığı imkânlardan da yararlandı. Bunları şöyle sıralamak mümkün:

1 — Rus işçi sınıfının geniş çoğunluğu Ekim İhtilâlini aktif bir şekilde destekliyordu.

2 — Yoksul köylü kitleleri, barışa ve toprağa susamış asker çoğunluğu Ekim İhtilâlini destekliyordu.

3 — İhtilâlin başındaki Bolşevik Partisi hem yılların sağladığı tecrübelerle donanmıştı, hem de çalışan kitlelerle geniş ilişkiler kurmuştu.

4 — Ekim İhtilâlinin önündeki düşmanlar yenilmesi nisbeten kolay düşmanlardı: Güçlü olmayan rus burjuvazisi, köylü ayaklanmalarıyla yılgınlaşmış büyük toprak sahipleri, savaş boyunca bütün gücünü yitirmiş menşevik ve devrimci sosyalist partileri gibi partiler.

5 — Ekim İhtilâli alabildiğine geniş topraklar üzerinde gerçekleşiyordu. Bu genişlik, sırasında gerilemek, bir nefes almak, kuvvetleri toplamak için büyük imkânlar sağlıyordu.

6 — Ekim İhtilâli, İhtilâle karşı olan kuvvetlerle savaşabilmek için, memlekette, yeter miktarda yiyeceğe, yakacağa ve ilkel maddelere sahipti.

Marksizm - Leninizm, her durumda, objektif realitenin bir hareketin özünün ve biçiminin tayin edici unsuru olduğunu söyler. Marksist teorinin gerçek duruma, değişme halindeki duruma uyarlanması, marksistlerin başarılarının temel şartı olmuştur. Lenin, 1917 Rusyasının kendine özgü gerçekliğinin görünüşlerini inceleyerek devrimin ne yolda geliştirilmesi gerektiğine dair sonuçları çıkarmayı başarmıştır. Lenin'in 1917 nisanında vardığı ve demokratik burjuva devrimini sosyalist ihtilâle dönüştürmeyi amaçlayan «Nisan Tezleri», marksizmin gerçek duruma uyarlanmasının en açık örnekleri olmuştur.

1917'den bu yana geçen 50 yıl içinde sosyalizm bir tek ülkenin sınırlarını aşmış ve bir dünya sistemi haline gelmiştir. Bugün yeryüzünde yaşayan üç insandan biri sosyalist ülkelerde yaşamaktadır. Sosyalist dünyanın fabrikaları dünya sınai üretiminin beşte ikisini vermekte, bunun beşte birini ise sadece Sovyetler Birliği üretmektedir.

Sovyetler Birliği, dış ülkelerde, yeryüzündeki başarılarından çok gökyüzündeki başarılarıyla birtakım doğmaları yıkmıştır. Biz, gökyüzündeki başarıları bir yana bırakarak, 22,4 milyon kilometre kareye yayılmış ve bu yılın başında nüfusu 234 milyonu bulan, 15 federe cumhuriyetten kurulu, kuzey komşumuzun Ekim İhtilâlinden sonra, 50 yıl içinde, yeryüzünde gerçekleştirdiklerinden bazılarına kısaca değineceğiz.

Lenin, iktidarı ele geçirdikten 5 ay sonra, yani 1918 nisanında, ünlü **«Bilimsel ve teknik çalışmalar için bir plân taslağı»**nı kaleme alıyordu. Bu taslakta bilimin üretimle sıkı bir işbirliği içinde gelişmesinin yollarını çizer. Bu anlayışla ele alınan bilimsel gelişme, Sovyet iktidarının, kuruluşundan bu yana, en önem verdiği meselelerden biri olmuştur. Bunu rakamlarla göstermek mümkündür.

1914'te, Çarlık Rusyasında, bilimsel araştırıcıların sayısı 10.200 idi; bu rakam, 1940'ta, 98.300'ü, 1966'da ise 711.100'ü bulmuştur. Sovyetler Birliğinde yalnız fizik ve matematik alanlarında çalışan bilimsel araştırıcıların sayısı 60.000'den fazladır.

1966'da 16.600 bilimler doktoru (Bizdeki profesör karşılığı. Kimi yalnız bilimsel araştırma işlerinde çalışır, kimi üniversite öğretim üyesi olarak. Kimi de her iki işi birlikte yapar.) 152.300 bilimler doktoru adayı (bizdeki doçent karşılığı) vardı. Bunların dışında, araştırma merkezlerinde ve

BREJNEV

STALİN

BUHARIN

yüksek öğretim kurumlarında halen 90.000'den fazla asistan çalışmaktadır. Bugün, yeryüzündeki dört araştırıcıdan biri Sovyetler Birliği'nde çalışmaktadır.

Kadınlar, Sovyetler Birliği'ndeki araştırıcıların yüzde 40'ını teşkil ederler; içlerinde binden fazlası Bilimler Akademisi üyesi ve üniversite profesörüdür.

1914'te bilimsel araştırma merkezlerinin sayısı 289'du; bu sayı, 1940'ta 1821'e ve 1965'te 4724'e yükselmiştir.

Bilimin gelişmesi için devletin ayırdığı mebläğ 1943'te 113 milyon ruble (1 ruble aşağı yukarı 1 dolar), 1950'de 524 milyon ruble ve 1965'te 4 milyar 265 milyon rubledir.

1917'de Sovyetler Birliği Bilimler Akademisine bağlı 52 araştırma merkezi vardı; bunlarda, 45'i akademisyen olmak üzere, 154 araştırıcı çalışıyordu. 1965 sonunda ise Akademiye bağlı araştırma merkezlerinin sayısı 193'e, çalışan araştırıcıların sayısı, 538'i Akademi üyesi olmak üzere, 25.000'e yükselmiştir.

İhtilâlden önce araştırma merkezleri Petersburg'da ve Moskova'da idi; oysa bugün bütün Sovyetler Birliğine yayılmış durumdadır.

Çarlık Rusyasında çocukların ve yetişkinlerin hemen hemen beşte dördü okumak imkânlarından yoksundu. Rusya'da yapılan 1897 genel nüfus sayımına göre dokuz yaşında ve daha yukarı yaşta olup da okuma yazma bilmeyenlerin oranı, nüfusun yüzde 76'sını buluyordu; aynı oran kadınlarda yüzde 88'e yükseliyordu.

Bugün Sovyetler Birliği'nde okuma yazma bilmeyen tek insan kalmamıştır. Halen, 234 milyon nüfusun 72 milyondan fazlası, yani üç Sovyet vatandaşından biri, genel öğretim okullarında, çırak okullarında, ikinci derecedeki teknik okullarda, yüksek okullarda parasız olarak okumaktadır. Üniversite öğrencilerinin dörtte üçü devletten para yardımı görmektedir. 1965'te yüksek öğretim kurumlarını bitirenlerin sayısı 403.900'dür; bunların 170.000'i mühendistir.

Sovyetler Birliği'nde 1926'dan 1965'e kadar fikir işçilerinin sayısı 2.600.000'den 25.300 bine yükselmiştir.

Ekim İhtilâlinin aldığı ilk iki karardan biri barış, öteki toprak üzerinedir. Büyük toprak sahiplerinin, kilisenin ve imparatorluk ailesinin 150 milyon

Sovyet İhtilâlinin lideri Lenin'in 1917 Nisan'ında yazdığı ve demokratik burjuva devrimini Sosyalist ihtilâle dönüştürmeyi amaçlayan «Nisan Tezleri», Marksizm'in gerçek duruma uyarlanmasının en açık örnekleri olmuştur

TROÇKİ

hektarı aşan toprakları köylülere parasız olarak dağıtılmıştır.

İhtilâlin yol açtığı kargaşalar dolayısiyle tarımsal üretim ancak 1927 yılında İhtilâl öncesi seviyesine ulaşabilmişti. Fakat sanayileşme hareketi ve bunun sonucu olarak şehir nüfusunun durmadan artışı, besin maddelerine ve tarımsal kaynaklı ilkel maddelere olan talebi hızla artırıyordu. Bu arada köylerde fakir köylülerle zengin köylüler arasındaki ayrılıklar keskinleşiyor, «kulak»lar bir mesele olmağa başlıyordu. Bu şartlar içinde Parti, yoksul ve orta köylülere dayanarak küçük köylü işletmelerinin üretim kooperatifleri halinde bir araya getirilmesine ve kırda insanın insan tarafından sömürülmesinin kaynaklarını yok etmeğe yöneldi. Böylece tarım alanındaki devrimci dönüşümlerde ikinci adım atıldı. Kollektifleştirme sonucu sosyalizm köylerde kesin bir başarı kazanmış oldu. Küçük işletmelerin yerini alan büyük tarım işletmeleri (kolhozlar ve sovhozlar), modern tekniklerin geniş ölçüde uygulanmasına imkân veriyordu.

1965 sonunda kolhozların sayısı 36.900 idi; her biri ortalama 6.000 hektar toprağa, 1.050 büyük baş hayvana ve 38 traktöre sahipti. Sovhoz sayısı 11.700 idi; her biri ortalama 24. Bin hektar toprağa, 2093 büyük baş hayvana ve 114 traktöre sahipti.

Yapılan çalışmalar sonunda ekilip biçilen toprakların yüzölçümü büyük ölçüde artmıştır: 1913-1965 arasında 1,8 misli. Bu, özellikle, 1954-1956 arasında 36 milyon hektarlık yeni arazinin tarıma açılmasıyla gerçekleşmiştir.

Bugün Sovyet tarımı en modern teknik araçlara sahiptir. 1966 sonunda mevcut traktör sayısı 1.700.000'i, biçer - döğer sayısı 540.000'i buluyordu.

1965'te sovhozların yüzde 99'u, kolhozların yüzde 95'i elektrikten yararlanıyordu. Çalışmaların büyük kısmı makinalaştırılmıştır. Gübre kullanılması 1960'tan 1965'e kadar 2,4 kat artmıştır. Bu gelişmelerin sonucu olarak emeğin üretkenliği, 1913'e oranla, 5 kat artmıştır.

Çarlık Rusyası, sınaî üretim hacmi bakımından, dünyada beşinci, Avrupa'da dördüncü sırada bulunuyordu. 1913'te sınaî üretim, Birleşik Amerika'nınkinin 8 de biri kadardı. Birinci Dünya Savaşı, askerî müdahale ve iş savaş gibi sebepler dolayısiyle 1920'de sınaî üretim hacmi, 1913 seviyesinin ancak yedide biri kadardı. Sovyet halkının Sovyetler Birliğini modern bir toplum haline getirmek için yola koyulduğu seviye bu seviye idi.

Komünist Partisinin 1925'te yapılan 14. Kongresinde memleketin sosyalist sanayileşmeye yöneltilmesi kabul edildi. Önce ağır sanayiin geliştirilmesi gerekiyordu.

Sanayi üretiminin bütünü, Ekim İhtilâlinden bugüne, 60 misli artmıştır; artış, üretim araçlarında 141 misli, tüketim maddelerinde 20 mislidir. Bugün elektrik üretimi, kimya sanayii ve makine yapımı, yani ekonominin bütünü içinde teknik ilerlemenin tâbi olduğu üç kilit sanayi dalı, 1965'te, toplam sınaî üretimin yüzde 35'ini sağlamıştır.

Bugün Sovyetler Birliği, maden kömürü, demir cevheri, kok, dizel lokomotif, elektrikli lokomotif, kereste, çimento, prefabrika inşaat unsurları, yün kumaş, tereyağı üretiminde dünyada ilk sırayı işgal etmektedir. Sınaî üretim alanında Avrupanın belli başlı kapitalist ülkelerini şimdiden geçmiştir. 1970'de, Amerika'nın bugünkü seviyesine ulaşılması beklenmektedir.

Halkın yaşama seviyesindeki yükselmeyi gösteren başlıca göstergelerden biri reel ücretin artışıdır. Ekim İhtilâlinden önce Rusyada bu konuda yapılmış istatistikler yoktu. Bununla birlikte, yapılan çalışmalara göre, sanayi işçilerinin ortalama ücretinin 1913'te ayda 25 ruble civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Birinci Dünya Savaşı, iç savaş ve ekonomik kargaşa gibi sebeplerle ortalama reel ücret, 1919-1921 yıllarında, 1913 rublesinin değeriyle, ayda ancak 7 rubleyi buluyordu. 1922'den itibaren reel ü...tlerde bir artış başlar; gene de 1913 seviyesine ancak 1925 sonuyla 1926 başında ulaşılmıştır. Ve 1926'dan sonra da bu seviye aşılmıştır.

Memleketin hızla sanayileşmesi zorunluğu, dışarda gelişen faşizm ve yeni bir dünya savaşı hazırlığı, bütün Sovyet halkının büyük fedakârlıklara katlanmasını gerektirmiştir. Birinci 5 yıllık plân döneminde (1929-1932) ücretler önemli ölçüde arttı, ama perakende fiyatların yükselişi ücretlerin artışından daha da hızlıydı; yani bu dönemde reel ücretler düştü. İkinci Dünya Savaşı yıllarında da aynı şey oldu. Savaş öncesinin - yani 1940'ın - reel ücretlerine ancak 1948'de ulaşıldı. 1948'den bu yana ücretler sürekli olarak artmaktadır. 1965'te işçilerin ve hizmetlilerin ortalama aylık ücreti 95,6 rubleyi buldu; bu rakam 1940'ta sadece 33'tü. Devletin tesbit ettiği perakende fiyatlar: 1965 yılında 1940 fiyatlarına göre yüzde 40 daha yüksekti. Yani 1965 yılında işçilerin ve hizmetlilerin reel ücreti, perakende fiyatlardaki yükselişler göz önünde tutulunca, 1940 ücretlerinden 2,1 misli yüksekti.

İşçilerin ve hizmetlilerin geliri sadece ücretten ibaret değildir; ayrıca birtakım sosyal hizmetlerden ya bedava ya da çok elverişli şartlarla yararlanmaktadırlar: Öğretim, ilâç ve hastane, çocuk bahçeleri ve kreşler, dinlenme evleri, konut lar gibi. Ortalama ömür, 1896-1897'de 32 yıl iken, 1926-1927'de 44 ve 1964-1965'te 70 yıl olmuştur.

Köylülerin gelirleri de önemli ölçüde yükselmiştir. Kolhozcuların geliri, 1953 yılı geliri 100 olarak alınırsa, 1955'te 150, 1960'ta 168 ve 1965'te 320'dir. 1940-1965 döneminde, toplam olarak, köylülerin reel gelirleri 3,4 misli artmıştır.

«Erzurum milletvekili Durak ve arkadaşlarının, Şark Cephesi kuvvetlerinin mütecavizlere karşı mukabele etmemeleri sebeplerinin bildirilmesi hakkındaki sual takriri üzerine» konuşan Atatürk, 14 Ağustos 1920'de, şöyle diyordu (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt 1. s. 94-95):

«Arkadaşlar, cumlenizin malûmudur ki, Harb-i Umuminin son senelerinde Rusya dâhilinde infilâk eden inkılâp, insanların ekseriyet-i mutlakasını teşkil eden fakir halk içinde, bilhassa bu halkın en çok mihnete ve meşakka (zahmete) ve ıstıraba mâruz kalmış olan amele sınıfı içinde, eskiden beri mevcut olan sosyalistlik makasid-i hakikiyesini (hakiki maksatlar) ve gayatını (amaçlar) ilân etti. Daha vazıh, daha bâriz ve daha şedit bir surette ilân etti. Ve umum beşeriyetin emperyalist ve kapitalist idarelerin tahakküm ve tagallüb-ü zalimanesinden (zalimane zorbalık) kurt...ı... nı bir hedef ittihaz etti ve son ameli noktası da bu gayeye bütün beşeriyeti iştirak ettirmek için teşebbüs alması idi. Ruslar, Çar'ın idare-i müstebidesi altında takip eden harp senelerinin tevlidettiği sefalet neticesinde bu hissiyatı azami derecede tenmiye etmişlerdi (nemalandırmışlardı, geliştirmişlerdi). Memleketlerinin gayet vâsi olmasına ve birçok avamil (âmiller) ve ...ai...tabiiyeyi (tabiî şartlar) haiz bulunmasına istinaden bütün dünyanın emperyalistlerine karşı ilân-ı husumet ve ilân-ı harb etmekten çekinmediler. Garp emperyalistleri de bütün kuvvetlerini, bütün kudretlerini, bütün vesaitini kendi aleyhlerine istinad ettikleri halde yaptıkları harekât-ı inkılâbı bugüne kadar kemali muvaffakiyetle yaşatmıya muktedir oldular. Bolşeviklerin bilhassa son günlerde Lehistan dâhilinde tevali eden muvaffakiyatı ve muzefferiyatı cidden inkılâpların pek mesut, pek parlak ve pek mühim bir neticesidir. İslâmiyetin en âli kaide ve kanunlarını ihtiva eden Bolşevizmin bizim dahi mevcudiyetimize kasdetmiş olan müşterek düşman aleyhinde, bugün ihraz etmiş (kazanmış) bulunduğu zafer, bizim için de şayan-ı teşekkür bir neticedir.»

Gelecek Hafta

Macaristan'dan insan manzaraları

Yazan :
Fethi Naci

DIŞ YORUM

Sovyet Dış Politikası Batıya Göre Neden Ağır Basıyor?

• Kremlin'in politikası hangi esaslara dayanıyor, avantajları ve hendikapları nelerdir? Sovyetler'in Akdeniz'e çıkışı nasıl yorumlanabilir?

Haluk TANSUG

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, 50 inci yıl dönümünü kutluyor. Başka deyimiyle, Dünyanın ilk sosyalist rejimi, milletlerarası münasebetler arenasında bu kadar senedir mevcudiyetini hissettiriyor.

Bir bakıma, Sovyetler Birliğinin başlangıçta sadece «var olabilmesi»; daha sonraları (İkinci Dünya Harbini *izleyen devrelerde*), *iki* «süper devlet» ten biri mevkiine yükselebilmesi, dış politika tarihinin en önemli gelişimi sayılabilir.

Hele son İsrail Saldırısında Akdeniz'de meydana çıkan yeni şartlar tüm dünyanın dış politika dengesini Batı Bloku aleyhine ve Sovyetler Birliği lehine bozunca (Tarihte ilk defa Moskova idarecilerinin fiilî etkileri Akdeniz'e çıkınca)' aynı hayatî önem büsbütün artar; eşine belki hiç rastlanmadık derecelere varır.

Böylesine genç fakat önemi her gün artan bir Sovyetler Birliği'nin dış politika esaslarını eleştirmek ise, (Genel*likle bütün diğer* devletler için fakat özellikle onun kapı komşusu biz Türkler açısından) zorunluk kazanır.

Peki, Sovyet dış politikasının 49 *yılda* bu *derece ağır* basabilmesinin sebepleri nelerdir? Bu politika, hangi esaslara dayanmaktadır? Sovyet dış politikasının avantajları ve hendikapları nasıl sıralanabilir? Özellikleri nelerdir? Rejimin 50'inci yıldönümünü kutlama arifesinde Sovyetler Birliği'nin Akdeniz'e fiilen çıkışını nasıl yorumlamalıdır?

Suallerin cevaplarını, evvelâ, özet şeklinde belirtmeye çalışalım. Sonra, aynı cevapları, bir miktar derinlenme*sine ve dağınık şekilde* inceleyelim.

Özetlemek gerekirse, Sovyet dış politikasının, binbir zorluğa rağmen bu kadar kısa zamanda başarı kazanma sebepleri dört noktada toplanabilir:

1) Sosyalist sistemin, her alanda dolasiyle dış po*litikada*, *sosyalist* idarelere otomatikman sağladığı avantajlar.

2) Dünyadaki halk kütlelerinin yavaş yavaş ve entel*lektüel çevrelerin büyük bir* çabuklukla, ilerici zihniyete duydukları yakınlık hissi;

3) Şimdiki Moskova idarecilerine intikal etmiş klâsik ve çok temkinli diploması geleneği.

4) Sosyalist dünya karşısında direnen kapitalist çevrelerin, gerek kendi millî ortamlarında gerekse milletlerarası «inter — kapitalist» ortamda içine mecburen sürüklendikleri bünyevî menfaat çatışması. Dolayısiyle, sosyalist gelişin karşısında tam bir birlik kurma imkân*sızlıkları.*

İşte, bu dört unsurun birleşimi, 1917'de doğmuş dünyanın ilk sosyalist ülkesini (menfi karakter taşıyan bazı mahallî hendikaplarına, normal sayılabilecek tecrübesizliklerine ve çoğunlukla dış kapitalist dünyadan gelen yıkıcı baskılara rağmen) milletlerarası politika alanında en üstün kademeye yükseltmiştir.

Sosyalist sistemin en geri cemiyetlere bile otomatikman büyük avantajlar sağlayışına en tipik misâl olarak Sovyetler Birliği gösterilebilir.

Çarlık Rusya'sı, her bakımdan çok geri bir cemiyetti. *Neticede de topraklarının* bütün azametine rağmen milletlerarası politikada, daima Batı'lı büyük endüstri ülkelerin oyuncağı mevkiine *düşmüştü.*

Çarlık Ruya'sı harplerden yıpranmıştı. Birinci Dünya Savaşı, yıprantıyı büsbütün hızlandırmıştı.

Çarlık Rusya'sı, salgın hastalıkların pençesinde kıvranırdı. Rusya'da açlıktan her yıl milyonlarca insan ölürdü, esaret müessesesi bütün dehşetiyle bu ülkede kol gezerdi.

Okuma yazma nisbeti fevkalâde düşüktü. Rüşvet, suistimâl olağan şeylerden sayılırdı.

Böylesine bir *millî* felâket havası içerisinde,1917 ihtilâli gerçekleştirildi. Sosyalist bir rejime yönelindi.

Oysa, sosyalizm Batı'nın en ileri ve en endüstiriyel ülkeleri için plânlanmış bir sistemdi. Ve o tarihe kadar, hiç tatbik alanına konulmamıştı.

Bir nazariyenin ilk defa ve ideal şartlardan çok uzak ortamda tatbikinden doğan ak*saklıklar, tabiî, Sovyetler Bir*liği'nde geniş sarsıntılara sebep oldu. Denemeler yapıldı, hatalardan dersler alındı. Tarımsal şartlara adaptasyon *yolları eleştirildi.*

Üstelik, bütün bu denemelere girişilirken, daha ihtilâlin başında Batı'lı kapitalist ülkeler boş durmuyorlardı; *dünyanın ilk sosyalist devle*tini içerden ve dışardan yıkmaya çalışıyorlardı.

Sovyet liderleri arasına Batı'lı ajanlar sokuluyordu. *Çarlık taraftarı* Rus kumandanlar, İngiliz veya Amerikan veya Fransız veya Japon generallerinin sevki idaresinde her yönden Sovyetler Birliği üzerine saldırtılıyordu.

Bir an öyle oldu ki, Batı Avrupa yönünden gelen gerici istilâ kuvvetleriyle Sibirya yönünden gelen yabancı kumandasındaki ordular, Rusya ortasında birleşme ümidine kapıldılar; daha başlangıcında, sosyalist rejimi imha edebileceklerini sandılar.

Bütün bu kayıplar, yıkıntılar, üzüntüler nihayet bertaraf olundu; ortaya, müstakil bir Sovyetler Birliği çıktı. Sosyalist sistemin, bütün fireleri örten verimliliği sayesinde, müsbet sonuçlar alınmaya başlandı.

Ve Sovyet dış politikası, tecrübe kazandı sabrın kıymetini öğrendi ihtilâlin başından itibaren rejimin korunmasında baş rolü oynadı. Böylece hem içerde ekonomik ve sosyal kalkınma rekor hızla gelişiyordu. Hem, sosyalist esaslara dayanan zihniyet, dış politikada verimlilik sağlıyordu. Hem de sosyalizimin cazibesi, kapitalist dünyadaki entellektüelleri, genç sosyalist ülke yardımına koşturuyordu.

Fakat sosyalizimin her şeye rağmen Sovyetler Birliği'nde başarı sağlaması, Batı'lı kapitalist çevreleri telâşlandırmaktan da geri kalmıyordu.

Nitekim, hem kapitalizmin bünyesi icabı devre devre patlak veren ekonomik buhranı bir harple önlemek için; hem gelişen sosyalizmi Sovyetler ortamında yok etmek uğruna hem de sosyalist fikirlerin diğer Avrupa ülkelerine yayılmasını frenleme amacı ile Batı'lı kapitalistler İkinci Dünya Harbini plânladılar. Evvelâ Hitler'i iktidara getirip, sonra onu Sovyetler üzerine saldırttılar.

Bu sefer Sovyet dış politikası, yeni bir hendikapın giderilmesi için uğraştı. Neticede, Sovyet dış politikasının yardımı ile Hitler Almanya'sı yenilgiye uğratıldı. Fakat Sovyetler Birliği de yalnız Avrupa cephesinde 20 milyondan fazla ölü verdi. En zengin tarım ve endüstri *bölgelerinin yer ile bir oldu*ğunu gördü.

Her şeye tekrar yeniden başlamak gerekiyordu. Sovyet dış politikası, böylesine hendikaplı bir devrede hasım hamleleri nötralize etme vazifesini tekrar üzerine alıyordu. Çünkü, elinde atom silâhları ve harpten sıyrıntısız çıkmış dev endüstrisiyle Birleşik Amerika, Sovyetler Birliği'nin karşısına çıkmıştı. Sosyalizmi elde atom, tehdit ediyordu.

Sovyet dış politikası, böyle*sine tehlikeli bir devreyi na*sıl atlattı, bu kolay cevaplandırılabilir bir sual değildir. Üstelik, Sovyetler Amerikanın atom bombaları tehdidi altında iken, hem yıkılanları yapmak, hem atom devri icaplarına uymak, hem aşırlardır ıssız ve çorak kalmış (İklim şartları son derece kötü) Orta Asya topraklarını geliştirmek, hem de halkın hayat seviyesini Amerika'nınkine yakın derecelere yükseltmek durumundaydılar. Büyük devletlik şartlarını yerine getiriyorlardı.

İşte, burada sayılan ve daha sayılmayan bir çok hendikaplarına rağmen, Sovyetler Birliği sosyalizm sayesinde

ANDREİ GROMİKO
(Olgunluk dönemi)

KOSİGİN İLE JOHNSON ZİRVEDE...
(Süper liderler karşı karşıya...)

kalkınmıştır. Dış politikasında, sosyalizm prensiplerinden faydalanmıştır. Sosyalist sistemini de, dış politikasındaki başarıları sayesinde korumayı bilmiştir.

Şöyle ki, Sovyet dış politikasında, Batı'da «Baskı gurupları» adı ile bilinen özel menfaat toplulukları rol oynamaz. Dolayısıyla, bir dış politika meselesi dış politika ilminin bütün gerekçelerine uyularak serbestçe plânlanır.

Sovyet dış politikasında hiddete kapılma, gösteriş uğruna tehlikeli teşebbüslere girişme diye bir şey yoktur; tedbir ve harpten kaçınma ilk dikkate alınan meseledir. Sovyet hariciyesine, pistonlu fakat kabiliyetsiz kişiler kodamanlar hatırı için alınmazlar. Sosyalizmin harpten en son dakikaya kadar kaçınma prensibi, büyük bir titizlikle izlenir.

Hasma karşı dış politika hamleleri, Batı'nın kapitalist ülkelerde alışıldığı gibi direkt tecavüze dayatılmaz. Aksine, hasımlar arası (zâten mevcut menfaat ayrılıkları) çabuklaştırılarak gerçekleştirilmeye çalışılır. Bütün dünyadaki halkoyu ikna olunmaya uğraşılır. Entellektüel çevreler kazanılmak istenilir.

Sosyalist sistemde enflâsyonist eğilimler olamayacağından ekonomik sıkıntıları gidermek uğruna harp çıkarma meselesi Sovyet dış politikasında ortaya çıkmaz.

Sosyalist rejim kendi kendine en iyi harpsiz gelişeceğinden, bu rejimlerin dış politikaları dünya harplerinden kaçmaya bakar.

Neticede sosyalist bir rejime sâhip Sovyetler'in dış politikası, kapitalist dünyanın zaten mevcut iç çelişmelerinden faydalanmayı esas prensip alır.

Bütün bu özetlenen sebep ve unsurlardan ötürü binbir hendikapına rağmen Sovyetler Birliği dış politika alanında başarılar kazanmıştır.

Bugün, hasım blok «Süper lideri» Birleşik Amerika'nın en zayıf devresi başlangıcında ve tarihte ilk defa olarak Sovyetler Akdeniz'e çıkmışlardır.

Çünkü, Birleşik Amerika tehlikeli bir ekonomik buhran eşiğindedir.

Washington idarecilerinin ellerindeki atom silahları artık Sovyetler'inkinden üstün vasıflar taşımadığı için, Birleşik Amerika bir dünya harbini göze alamamaktadır.

Ayrıca Vietnam meselesi Batı Bloku «Süper lideri» ni küçük bir devletle sonsuz bir uğraşmaya sürüklemiştir. Washington açısından Güney Amerika, Asya, Ortadoğu, Afrika, Batı Avrupa, hattâ (Zenci ayaklanmaları sebebiyle) bizzat Birleşik Amerika hep kaynamaktadır. Amerika'nın politikasından bıkmışlar; müstakil politika gütmekte menfaat görmüşlerdir.

Dünyanın her bölgesinde hayatî tehlikeler arzeden problemler, Birleşik Amerika'yı Sovyetler'e karşı tam bir cephe kurmaktan alıkoymaktadır. Amerika'nın müttefikleri, dünya harbine taraftar değillerdir.

İşte, Sovyet dış politikası sosyalist prensipleri hazmederek bu ortamı hazırlayıp beklemesini bilmiştir. Atom devri şartlarını anlamaktan âciz bir Amerikan dış politikasıyla sosyalizm esaslarından hareket eden bir Sovyet dış politikası, İkinci Dünya Harbi'nden bu yana (sessizce) çatışmalar sonunda, Sovyetler Akdeniz'e çıkmışlar ve dünya kuvvetler dengesini patırtısız gürültüsüz hiç harp açmadan, kendi lehlerine çevirmişlerdir.

Kısaca, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin 50'inci yıldönümü, sosyalist dünyanın «Gelişim» den çıkıp «olgunluk» devresine girdiği anlamına alınabilir. Ve bundan böyle, milletlerarası dış politika problemlerinin aynı yenilikler ışığında kıymetlendirilmesinin zorunlu olduğu rahatça söylenebilir.

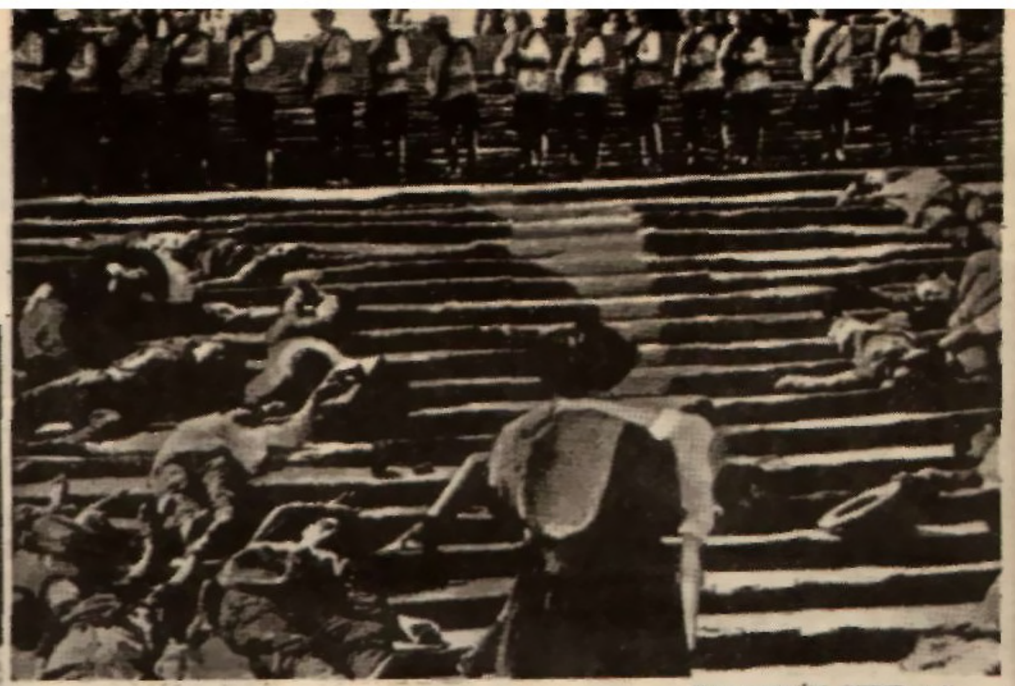

«Devrim bana hayatta sahip olduğum en aziz şeyi verdi: Beni sanatçı yaptı.. Devrim beni sanata yönelttiyse eğer, sanat da her şeyimle Devrime götürmüştür beni..»

SERGEİ EİSENSTEİN

KORKUNÇ İVAN'DAN BİR SAHNE
(Eisenstein'in dev yapıtlarından...)

POTEMKİN ZIRHLISI
(Bütün zamanların en iyi filmi)

Sinemanın Rusya'ya girişi Çarlık yönetimi sırasında oldu. İlk Rus filmi 1908'de çevrildi. Rus sinema tarihinin devrim öncesi bu dönemi üzerine söylenebilecek olan, bazı ünlü edebiyatçıların yapıtlarının sık sık sinemaya uygulandığıdır. İlk dönem sinemacıları Puşkin'in, Tolstoy'un, Çehov'un, Turgenyev'in, Shakespeare'in, Hugo'nun, Scott'un, Dickens'in, v.b.'nin eserlerini ardarda beyaz perdeye aktardılar. 1907 - 1917 arasındaki bu dönemde Rusyada 2000'i aşkın filim yapıldı.

Ekim 1917. Bir çağın sonu, yeni bir çağın başlangıcı. Devrim, Rus sinemasının bu «Burjuva» dönemine son verdi. Devrim ve devrimi izleyen, ülkenin ekonomik durumunu felce uğrayan iç savaş, bir süre sinemanın unutulmasına sebep oldu. Yeni Sovyet Hükûmeti bir süre sonra, üstünde durulmayan ve gerektiğince önemsenmeyen bir alan olan sinemaya

Bondorçuk'un filmi :
BİR İNSANIN ALINYAZISI

Sovyetlerde elli yıllık edebiyat...

Ece AYHAN

Krupskaya anlatmıştır bu olguyu. Lenin, bir Gençlik Komünü'nü gezmektedir. Oradaki gençlere soruyor. «Ne okuyorsunuz? Puşkin okuyor musunuz?» Gençlerden biri atılıyor, «Hiç okur muyuz Puşkin'i. Kentsoylunun (Burjuvanın) biriydi o. Biz Mayakovski okuyoruz.» İliç gülümsüyor, «Bence Puşkin daha iyi.»

Mayakovski Devrim'in ateşli şiirini yazmaktadır. O yıllar Sovyetlerinde, edebiyatı denetlemek isteyen Proletkult adlı bir topluluk vardır. Lenin işte bu topluluğa karşı çıkıyor. Proleter kültürünün resmi politika buyruklarıyla sentetik bir biçimde üretilecek bir şey olmadığını ileri sürü.... Proleter kültürünün, «kapitalizm, toprak beyleri, memurlar baskısı altındaki toplumun erişmek için çalıştığı bilgi kaynakları gelişmesinin» doğal bir evrimle meydana geleceğini söylüyor.

Troçki de, Lunaçarski'yle Gorki de edebiyatın (sanatın) özgürlüğünü korumak için içtenlikle çalışmışlardır.

Toplumcu Gerçekçilik

1934 yılında Sovyet Yazarlar Kongresinde Toplumcu Gerçekçilik ortaya atıldı. İdanov yasaları yürürlüğe kondu. Edmund Wilson sonraları şöyle yazacaktır: «Gelecekteki edebiyatın reçetesini yazan kişiler çoğunlukla geçmişin büyük bir yazarını bağırlarına basarlar ve onun kendi istedikleri koşulları yerine getirdiğini söyliyerek şimdiki edebiyatın ne kadar aşağı olduğunu göstermek için habire onu öne sürerler. Bu eleştirmenlerin edebiyat kavramını benimsiyecek bir tek büyük yazar yaşamadığı için, öne sürdükleri bu ülküsel büyük yazara bir takım uydurma nitelikler yakıştırırlar.»

Devrim Öncesi

1917 Devrim'inden önce Rusya'da büyük bir gerçekçilik geleneği var. Karanlık halk anlatıldı, karanlık Rus halkları, en yalın bir deyişle yazılırsa. Kocaman adlar Gogol, Nekrasov, Gonçarov, Turgenyev, Dostoyevski, Tolstoy, Saltikov Şçedrin, A. N. Ostrovski, Gorki, Çekof, Garşin.. oluyorlar. (Puşkin'le Lermontov'dan sonra 19. yüzyılın en büyük Rus ozanı Nekrasov. Doğrudan doğruya halk.)

Simgeciler var. Merejkovski, Remizov, İvanov, Blok gibi. Aleksandr Blok en önemlisi bunların.

Sonra Fütüristler var. En ilginci Mayakovski elbet, 1893-1930. Devrimin de bir büyük ozanı oldu.

Genç Essenin var, 1895-1925 Pugaçev ayaklanmasını destanlaştırdı. Beklenmedik imgelerle örer şiirlerini.

Boris Pasternak. Lirik şiirler ve sonra bir roman: Doktor Jivago.

Vladimir Klebnikov, 1885-1922. Usdışı şiirler.

Yeni Sovyet Edebiyatı

Pasternak yazıyor. Mayakovski sahnededir. İlki devrimci amaca uygun işlek bir söndizimi peşindedir. Sonraki geniş toplumsal bir çevrenin çok sesli tartım deneyleri peşinde. Devrimin ilk yıllarında yazarların (romancıların) çoğu içsavaşı çerçeveliyerek anlattılar. En ilgi çekicileri şunlar: İzak Babel (Kızıl Süvari, Eisenştany'a senaryolar ayrıca) Vsevolod İvanov (Zırhlı Tirea). Dimitri Furmanov (Çapayev). Boris Pilniak, Petrov, Valentin Kataev, vs.

Ve doğrudan doğruya proleter edebiyatı. Fedor Gladkov (Çimento), Fedor Panferov; bu eğilimin en ünlü kişileridir. «Yeryüzünün en toplumsal yazarları Rusya'dadır.»

Devrimden sonra geçmişle bütün bağları koparan edebiyat Rus ruhunun yeni ülküsünü karşılamak istiyor. Toprak sevgisi, insancıl acının ve hayatın anlamı.

Bu dönemin de en ilginç yazarları romancılardır. Rusya'-

ELLİNCİ YILINDA SOVYET SİNEMASI

el attı. «Sinema bizim için sanatların en önemlisidir» diyerek bütün sanat dalları içinde yeniliği, özellikleri, yaygınlığı, yığınları etkilemesiyle sinemanın işlevine ve geleceğine dikkati çeken Lenin'in hükümeti, 1919 Ağustos'unda sinemayı devletleştirdi. 1922'de daha da geliştirilecek olan Devlet Yüksek Sinema Teknik Okulu (V.G.I.K.) kuruldu.

Dziga Vertov, Lev Kuleşov, Sergey Mihailoviç Eisenstein, Vsevolod Pudovkin, Aleksandr Dovçenko gibilerin oluşturduğu genç sinemacı kuşak kısa bir süre içinde Sovyet sinemasını sesli filmin gelişine değin sürecek olan altın çağına ulaştırdı.

Sinemada «oyuncunun önemli olmadığı, her şeyi yönetmenin yarattığı kanısındaki» Kuleşov, başında bulunduğu «deney lâboratuarı» nda, öğrencileriyle birlikte filmler yaptı: Bay Batı'nın Bolşevikler diyarındaki akla durgunluk veren serüveni (1924) batılıların yeni Sovyet rejimine karşı tutumunu yeren bir filimdi. Trauberg, Kozintsev, Yutkeviç ve Gerasimov'un 1921'de kurdukları «Eksantrik Oyuncu Okulu» (F.E.K.S.) nun amacı, «Yaşamanın ne denli ilginç olduğunu göstermek, devrimin getirdiği yeni bir yaşantının övgüsünü yapmak»tı. Stüdyo ve sahne olanaklarından alabildiğine yararlanan F.E.K.S.'in tutumunun karşısında Vertov bulunuyordu. Vertov, alıcının tamamiyle nesnel kalmasını, hayatı önceden bir hazırlık yapmadan olduğu gibi saptamasını, sahne, dekor, stüdyo gibi tiyatro ve başka sanatlardan gelen öğelerin bırakılmasını öngören kino-glaz (sinema-göz) kuramını ortaya attı.

1924'te toplanan 13. Parti Kongresinde sinemaya yeni bir düzen verildi. Sovyet sinemasının devrim döneminin başeserleri bundan sonra çevrildi. Eisenstein ilk filmi Grev'in (1925) ardından «bütün zamanların en iyi filmi» olarak nitelenen Potemkin Zırhlısı'nı (1925) yaptı. 1905'te Potemkin Zırhlısının çara karşı ayaklanışını, «Şaşırtıcı bir yalınlık içinde veren, başoyuncu olarak kitleyi kullanan, büyük bir çerçeveleme, sahne düzeni, ritim duygusu taşıyan, kurguyu en gelişmiş biçimiyle uygulayan» Potemkin Zırhlısı, Eisenstein'in yaratıcılığıyla bugüne değin aşılamayan bir düzeye erişen filim olarak kaldı. Eisenstein'in tersine, bireyi öne alan, bireyle toplum arasındaki çatışmaları inceliyerek yeni rejimin gerçeklerini sinemaya uygulayan Pudovkin de Gorki'nin romanından sinemaya uyarladığı Ana (1926) ile başarı kazandı. Ekim (1928) ve Eski ile Yeni (1929) y' çeviren Eisenstein ile Sen Petersburg'un sonu (1927) ve Cengiz Han'ın Varisi (1928) ni yapan Pudovkin'den sonra anılan, «sinemanın en büyük şairi» Dovçenko da Zvenigora (1928), Cephanelik (1929) ve Toprak (1930) gibi en güzel eserlerini bu dönemde verdi. 1930'larda sesin sinemaya girmesiyle Sovyet sinemasının altın çağı sayılan devrim dönemi sona erdi.

Sovyet sinemacıları bir süre sese karşı durdular. Pudovkin Almanya'da bir sesli filim yaptı, Eisenstein çağrıldığı Amerika'ya gitti, Amerikalı yazar Upton Sinclair'in sağladığı parayla Meksika'da Que Viva Mexico! adlı büyük bir destan filmi çevirmeye koyuldu ama çıkan anlaşmazlık yüzünden filmi bitiremeden Rusya'ya dönmek zorunda kaldı. Çevirdiği bölümler de Hollywood'lu sinemacılar tarafından yağma edildi.

Einstestein ve Pudovkin'in tersine, sesli filim karşısında duraksamayan Vedtov, 1934'te Lenin Üzerine Üç Şarkı adlı belge filimde folklor şarkılarını ustaca kullandı. Nikolay Ekk'in Hayat Yolu (1931), Sergey Yutkeviç'in Altın Dağlar'ı (1931), Yutkeviç ve Friedrik Ermler'in Karşı Plân'ı (1932) sesli filmin ve toplumcu gerçekçiliğin ilk başarılı örnekleri oldular. Ama toplumsal gerçekçilik anlayışının en kusursuz örneği ve ilk büyük sesli Sovyet filmi Vasilyev kardeşlerin Çapayev'i (1934) idi. Çapayev, Potemkin kadar ün kazandı. Toplumsal gerçekçilik döneminin başka önemli filimleri Donskoy'un Gorki'den uyarladığı Gorki'nin Çocukluğu (1938), Halk Arasında (1939), Üniversitelerim (1940) üçlemesi, Grigoriy Kozintsev ve Leonid Trauberg'in Maksim'in Gençliği (1935), Maksim'in Dönüşü (1937), Maksim Viborg'ta (1938) üçlemesi, Ermler'in Büyük Yurttaş'ı (1939), Aleksandr Zarkhi ve Yossif Heifitz'in Baltık Milletvekili (1937), Yefim Dziganın Kronstat Bahriyelileri (1936), Mihail Romm'un On Üçler'i (1937) ve Lenin 1918 Yılında'sıdır.

Que Viva Mexico!'dan sonra Eisenstein'in Rusya'ya dönüşünde çevirmeye başladığı Bejin Çayırı (1936) da resmi makamlarda anlaşmazlık çıkması yüzünden bitirilemedi. Eisenstein bir süre Pudovkin gibi V.G.I.K.'da bir çok genç sinemacının yetişmesini sağladı, dersler verdi. 1938'de çevirdiği Aleksandr Nevski'de Eisenstein Rus tarihinin eski yapraklarını karıştırıyordu. Sergey Prokofiev'in müziklediği bu filim, büyük bir plâstik ustalık taşıyordu. Aleksandr Nevski'nin ardından Korkunç İvan geldi. İkinci bölümü ancak Stalin'in ölümünden sonra piyasaya çıkabilen Korkunç İvan (1944 - 45) bütün sinema tarihinin en önemli filimlerinden biri oldu. Eisenstein'in son eseri olan Korkunç İvan, aynı zamanda Aleksandr Nevski'yi de aşan, Eisenstein estetiğini en olgun biçimde ortaya koyan bir filimdi. Pudovkin de Eisenstein gibi bir süre tarihsel konulara yöneldi.

Savaştan sonra sarsılan sinemanın durumunu yeniden düzeltmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapıldı. Ama filim yapımı hızlanamadı. Hattâ 1950'de 10'un altına düştü çevrilen filim sayısı. Sinemanın büyük ustaları, Eisenstein, Pudovkin, Dovçenko, Vertov gibi sinemacılar ardarda göçüp gittiler.

Stalin'in ölümüyle sinemacılar üzerinde uygulanan «düşünce kontrolü» yavaşladı: «Buz çözümü» diye adlandırılan serbestleme hareketi, 1956'daki Partinin ünlü 20. kongresinde Kruşçev'in kişileri putlaştırma tutumuna çatan konuşmasıyla büsbütün kuvvet kazandı. 1954 - 58 arasında eski ve orta kuşak sinemacılarının yanısıra yer alan V.G.I.K. çıkışlı, yeni bir sinemacı kuşağı, Sovyet sinemasının tarihsel gelişimi içinde kısır, verimsiz bir dönemin kapandığını, propagandadan, siyasal güdümlerden özgür anlayışlara, kişisel eleştirilere kayan bir yaratma bağımsızlığını tanıyan ve kabullenen yepyeni bir dönemin açıldığını haber veriyordu.

Bir «Yeni dalga» şeklinde ortaya çıkan genç kuşakla Sovyet sineması yeniden canlandı. Öteden beri öze biçimden daha fazla değer veren anlayış, böylece genç sinemacılarla biçime de öz kadar değer kazandırdı. «Halkın yaşama ve çalışma isteğini artırmak, olumlu kahramanlarla seyirciye toplumsal ideal kavramını vermek, halkın beğenisini eğitmek» amacı genç kuşağın eserlerinde, başarıyla uygulandı. «Geçmişi eleştiren, bugünün gözüyle dünün gerçeklerine bakan» genç sinemacıların uluslararası ilk yüz akı Sergey Samsanov'un Çehov'dan uyarladığı Ağustos Böceği (1956) oldu. Sovyet sinemasında yenilerin meydana getirdiği bu canlı dönemin ilgi çekici filimleri eskilerden Yutkeviç'in Othello'su (1956), Gerasimov'un Durgun Don'u (1957), Kozintsev'in Don Kişot (1957) ve Hamlet'i (1964), Heifitz'in Küçük Köpekli Kadın'ı (1960), Romm'un Bir Yılın Dokuz Günü (1962), Mihail Kalatazov'un Leylekler Geçerken'i (1957), Grigoriy Çukray'ın Kırk Birinci (1956), Askerin Türküsü (1959) ve Duru Gök'ü (1961), Sergey Bondarçuk'un Bir İnsanın Alınyazısı (1959) ve Savaşla Barış'ı (1965), Marlen Kutziyev'in Yirmi Yaşındayım'ı (1964), Andrey Tarkovski'nin İvan'ın Çocukluğu (1962) ve Mihail Şveitzer'in Diriliş'i (1962) dir.

Sovyet sinemasındaki bu yeni kuşağın bütün çabalarına karşın, o yüce ustalar çağının imgesel olanla nesnel arasındaki diyalektik birliği ustaca kuran sağlam sinemasının canlılığıyla, sarsıcılığıyla bütün bütün sürdürebildiği, yeniliyebildiği söylenemez. Ama bugün çağdaş Sovyet sineması, belli ölçülerde, o eski, parlak dönemlerinin başarısına erişmiştir.

Sungu ÇAPAN

---

daki büyük düzyazı geleneği. Aleksi Tolstoy (Fırtınalar Yolu Korkunç İvan) İlya Ehrenburg (Paris'in Düşüşü, Yaradılışın İkinci Günü, ve bir dönüm noktasına ad olan Buzların Çözülüşü). Leonid Leonov. Dostoyevski çizgisinden bir uzantı (Hırsız). Aleksandr Fadeyev (Çözülüş), Mikael Şolohov (Ve Durgun Akardı Don, Uyandırılmış Toprak, Don Kıyısında Hasat). Nikola Ostrovski. Konstantin Simonov. S. A. Kovpak (Taraftarlar).

İkinci Dünya Savaşından sonra yeni adlar. Konstantin Fedin, Vassili Ageyev, Semion Babayevski.

Buz Çözülüşü

1955 Sovyet Yazarlar Kongresi. 1956 Komünist Partisi 20. Kongresi. Böylece edebiyatta da çeşitli eğilimler, yeni açılışlar başlamıştır. Olayl... da. (Pasternak, Ehrenburg, Yevtuşenko, Solzhenitsin, Siniavski, Daniel, Brodski) Yine de Toplumsal Gerçekçilik üzerine tartışmalar sürer. Ama İdanov kuralları geçerliğini yitirmiştir hepten.

Yeni adlar, yeni yazarlar, yeni ozanlar çıkar ortaya. Solzhenitsin, Yevtuşenko gibi kimi adlar Kiril alfabesinden Lâtin ya da başka alfabelere atlarlar. Pasternak'dan sonra Şolohov'a da Batı'nın Nobel ödülü verişi olay yaratır.

1917 Devrimi'nin bu 50. yıldönümünde Puşkin, Gogol, Dostoyevski, Yevtuşenko, Şolohov, Pasternak, Ehrenburg, Voznozenski ile aynı kitaplıkta yanyana görünüyorlar.

MAYAKOVSKİ
(Devrimin ozanı)

YEVTUŞENKO
(Yeni kuşak)

Büyük yazar Gorki, ihtilâlin lideri Lenin ile...

BASIN DİYOR Kİ

Yutturmaca olan, göz boyayıcı olan hangisi?

Bir süre önce Türkiye İşçi Partisi'ni Sosyalist Enternasyonali'ne katılmadığı için «komünist» likle suçlayan Ortanın Solu'nun gayriresmi sözcülerinden Metin Toker'in ipe sapa gelmez yazılarına gerek ANT'ta, gerekse diğer gazetelerde hakettiği cevaplar verilmişti. Geçen hafta Cumhuriyet'te İlhan Selçuk da, damat beyin Sosyalist Enternasyonali ile ilgili yazılarına cevap vererek şunları yazmıştır:

«Bizim komprador çevrelerinde bir de uygar ve ileri görünmek pozunda açıkgözler türediler. Bunlar:

— Evet sosyalizm iyi, ama Avrupa sosyalizmi olmalı! diyorlar.

Avrupa'ya ruj, çorap, otomobil ısmarlar gibi sosyalizm ısmarlamak isteyen bu zengin cehaletin karşısında insan parmağını ısırıyor. Böyle bir şey mümkünse Avrupa kapitalizmini niçin memlekete ithal etmiyoruz?

Avrupa sosyalizmi, Avrupa kapitalizminin ürünüdür. Bunu bilemiyecek kadar cahil olan kişi bu kafayla giderse askere, bir türlü alamaz tezkere.

Avrupa sosyalizmi denen şeyin Türkiye gibi yoksul ülkelerin pazarları üstüne iş tutan Avrupa kapitalistlerinin tâviz sosyalizmi olduğunu artık Türkiye'de siyaset üstüne lâf söylemek isteyenlerin öğrenmesi gerekir.

Türk sosyalizmi emperyalizme karşı bir çıkışın içindedir. Tâvizci değil, yapıcıdır. «Amerikansiyon» da olamaz, «Avrupasyon» da olamaz; olmaya kalkışırsa milli niteliğini kaybeder.

Türkiye her alanda Batı maymunluğundan vazgeçmeli, kendi gerçeklerine göre davranmasını bilmelidir. Batı maymunluğundan bize yarar gelmemiştir, bundan sonra da gelemez. «Her yoksul memleketin kendine göre gerçekleri olduğu ve batıdaki akımların bu gerçeklere göre biçim alacağı» aslında çok basit bilgidir. Türkiye'deki partiler de Batı'daki partilerden farklıdır. Ne İşçi Partisi batıdaki partilere benzer, ne Halk Partisi, ne de Adalet Partisi... Ama nasıl yüzde altmış halkımız okuma yazma bilmiyorsa yüzde altmış aydınımız da sosyal bilimler alfabesini bilmediğinden bu basit gerçeği bile konuşmak gerekir.»

Sosyal bilimler konusundaki bilgi noksanlığı ortaya çıktığı halde Toker, hâlâ bir köşesine üslendiği Milliyet Gazetesi'nden TİP aleyhinde fetvalar vermeğe devam etmektedir. Son olarak TİP'in NATO konusundaki görüşlerini suçlamağa kalkışmıştır. Damat Bey bu konuda şunları yazmıştır:

«Önümüzdeki günlerin, TİP tarafından kampanyası açılacak önemli konusunun NATO olacağı anlaşılıyor. Demokrasimizin en soldaki partisi bunun ilk adımını atmıştır. Genel Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlamış ve meseleyi kamu oyu önüne getirmiştir. TİP, NATO ittifakından çıkmak için şimdiden gerekli hazırlıklarda bulunularak 1968'de çıkma ihbarının yapılmasını talep etmektedir. Fakat yanında, kendisinden 180 derece ötede yer almış bulunan aşırı sağdan başka kimseyi bulması ihtimali azdır.

İkinci Kurtuluş Savaşı'ndan bahseden TİP de, İkinci Kuvayı Milliyeyi isteyen aşırı sağ da, aslında, bu batılı hayat düzenine karşı bulundukları dan dolayıdır ki, Türkiye'yi NATO'dan çıkarmanın peşindedirler. Ama İktidarı ve muhalefetiyle Türk ulusunun, kurtuluş savaşımızı takiben Atatürk'ün önderliğinde yaptığımız tercihi değiştirmeye veya değiştirtmeye niyetli bulunmadığı ortadadır.

NATO'dan şikâyetler, Amerika ile ilişkilerimizden şikâyetler bir şeydir, NATO'dan çıkmak bir başka şeydir. TİP, aşırı cereyanların daima yaptıkları gibi, ortaya doğru bir dâva getirmekte, sonra onun üstüne kendi felsefesini oturtmaktadır. Bu felsefe ve onun sonuçları tenkit edildiğinde ise, sanki tenkit olunan, çarpık bulunan, «temeldeki doğru dâvaymış gibi hücuma geçmekte, bir yutturmacayla gözleri boyamaya çalışmaktadır. Ama bu, fazla kullanıldığından dolayı artık oldukça aşınmış bir taktiktir ve önümüzdeki kampanya yılı boyunca çok adamı kandırmaya yeteceği şüphelidir.»

Gel gör ki, «yutturmaca» olan, «göz boyayıcı» olan TİP'in tutumu değil, bizzat Toker'in ve onun gayriresmi sözcülüğünü yaptığı Ortanın Solu'nun tutumudur.

Nitekim Toker'in kendi dergisinin yazarlarından İlhami Soysal, aynı gün Akşam Gazetesi'nde bu tutarsızlığı eleştirerek «Açıklık» başlıklı yazısında şöyle demektedir:

«Yurt kalkınması ve egemenliği için solda tedbir ve teklifler ileri süren TİP'in NATO konusundaki fikirleri gibi, ikili anlaşmalar konusundaki görüşleri de berrak ve açıktır. TİP, NATO'dan çekileceğimizin bildirilmesini, bu ittifakın, bir de siyasi nitelik kazanmasının karşısında olunmasını istemektedir. İkili anlaşmalar konusunda da TİP kesin kararlıdır. İktidara gelirse bu anlaşmaların derhal iptal edileceğini açık seçik söylemektedir.

Peki Türkiye'nin ana muhalefet partisi, ortanın solundaki, «Siper-i şemsli serpuş» partisinin NATO konusundaki kesin tutumu nedir? Var mı bunu bilen bu ülkede? CHP'nin bu konularda da, tıpkı öteki konularda olduğu gibi, kesin, berraklaşmış, açıkça söylenmiş ve sonuna kadar savunulacağından emin olunan fikri nedir?

***Bu konudaki soruları* cevaplandıran hangi açık beyan, hangi kesin davranış vardır? Bilen, gören, duyan varsa beri gelsin de görelim. CHP dün olduğu gibi bugün de sürüp giden idare-i maslahatçılığına devam ettikçe, gerçekleştireceğini iddia ettiği reformları ve düzen değişikliğinin çapını kanun teklifleri ve açık beyanlarla ortaya koymadıkça, yuvarlaklıktan, toparlaklıktan, kaypaklıktan uzaklaşmadıkça, bu partiye vatandaşın daha uzun süre bel bağlaması bize mümkün değil gibi gözükmektedir. Ne dersiniz?»**

Gerçekten de, CHP bugüne kadar NATO ve ikili anlaşmalar konusunda yuvarlak sözler etmekten ileriye gidememiş, bazı solcu yazarlar tarafından anti-emperyalist hareketin önderliğine aday gösterildiği halde Amerikan emperyalizminin *en güçlü aracı olan NATO'ya* karşı bir tutum takınamamıştır.

Bırakınız NATO'ya karşı çıkmayı, ortanın Solu hareketinin «beyin»lerinden Prof. *Nihat Erim, daha önceki hafta* yaptığı konuşmalarda **NATO güç zamanlarımızda bizim için ümit ışığı olmuştur»** diyerek bu teşkilâtın devam ettirilmesi fikrini savunmuş, Ortanın Solu'nun diğer yetkililerinden de bu sözlere hiçbir itiraz çıkmamıştır.

Böyle bir partiye vatandaşın daha uzun süre bel bağlaması mümkün müdür?

Evet, ne dersiniz Bay Toker?

ÜMMETÇİNİN CÜR'ETİ...

Bu nizam değişecekse, komüniste hayat hakkı tanıyıp müslümanı ezmeye kalkıştığı için değişecektir.

......

Anayasa mı, Ceza Kanunu mu; falanı, filanı koruma kanunu mu?

Topunu birden değiştirmek, topunu birden ortadan kaldırmak ve yerine hak ve adalet duyguları ile bağdaşabilecek müeyyideler koymak, milletimizin asli hakkıdır. Elbette ki bir gün bu hakkı kullanacaktır. Devrimbazlar istemeseler de...

M. MUSTAFA POLAT
(B. Sabah — 31.10.1967)

Üç Kâğıtçılık

Üç kâğıtçılık yalnız ayak takımının işi değildir. Gazeteciler, büyük tüccar ve memurlar arasında da üç kâğıtçılar vardır.

......

Meselâ biri vardır ki, gazetesini üç yaprak çıkarır. Bu bir üç kâğıtçıdır. Sütunlarında merhamet dilenciliği yapar... En basit dini hisleri büyük manşetler haline getirir. Bütün maişetini bu hissî, dini manşetlere bağlamıştır.

O. Y. SERDENGEÇTİ
(Y. İstanbul · 31.10.967)

ANT'ın notu: İstanbul'da üç yaprak olarak çıkan tek gazete, Bugün Gazetesi'dir.

İNSAN KASAPLIĞI!

Türkiye'de komünizmin himaye edildiğine, islâmiyetin ise baltalandığına dair apaçık deliller vardır. Artık müslümanlara düşen vazife, uyanık ve hazırlıklı olmaktır. Önümüzde taze ve ümit verici bir örnek vardır. ENDONEZYA'DAKİ KOMÜNİST KIYIMI. Yüzbinlerce komünist öldürüldü. Karada vahşi hayvanlar, denizde balıklar insan etine doydu. Korkunç bir komünist kıyımı oldu. Fakat Endonezya kurtuldu.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün — 31.10.1967)

haftanın karikatürü

Cumhuriyet 44 yaşında...
Turhan Selçuk — Milliyet

A N T * Haftalık Dergi * Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN * Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN * Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR * Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN * İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, No: 98-302, SİRKECİ - İSTANBUL * Telefon: 27 81 09 * Posta Kutusu: 934 SİRKECİ - İSTANBUL * Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 *

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI * Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 * İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 * Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira * İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir * Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.